

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2286,**6. detsember 2017,**

millega tunnistatakse keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse nõuded vastavaks keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS) asjaomastele nõuetele kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009 (organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS)) artikliga 45

(teatavaks tehtud numbri C(2017) 8082 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 45,

olles konsulteerinud määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 49 alusel loodud komiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) EMASi eesmärk on edendada organisatsioonide keskkonnatoime jätkuvat parandamist keskkonnajuhtimissüsteemide kehtestamise ja rakendamise, nende süsteemide toimimise hindamise, keskkonnatoime kohta teabe esitamise, üldsuse ja muude sidusrühmadega peetava avatud arutelu ning organisatsioonide töötajate aktiivse kaasamise kaudu.
- (2) Muid keskkonnajuhtimissüsteeme rakendavad organisatsioonid, kes soovivad üle minna EMASile, peaksid saama seda teha võimalikult hõlpsalt. Tuleks arvesse võtta seoseid muude keskkonnajuhtimissüsteemidega, et hõlbustada EMASi rakendamist, dubleerimata sealjuures olemasolevaid tavasid ja menetlusi.
- (3) Selleks et hõlbustada EMASi rakendamist ning mitte dubleerida olemasolevaid tavasid ja menetlusi, mis põhinevad muudel asjakohaste menetluste kohaselt sertifitseeritud keskkonnajuhtimissüsteemidel, loetakse muude keskkonnajuhtimissüsteemide asjakohased osad, mille komisjon on tunnistanud vastavaks asjaomastele EMASi nõuetele, nende nõuetega samaväärseks.
- (4) Vastavuse tunnistamiseks tuleks analüüsida kõnealuste muude keskkonnajuhtimissüsteemide nõudeid ja menetlusi ning väljavaateid saavutada nende abil samad eesmärgid kui need, mis on püstitatud määruse (EÜ) nr 1221/2009 asjaomaste nõuete puhul.
- (5) 26. jaanuaril 2016 saatis Norra komisjonile kirjaliku taotluse keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse (Miljøfyrtårn) tunnustamiseks. Pärast taotluse esitamist saadeti lisateavet, et komisjonil oleksid vajalikud tõendid, mille põhjal hinnata keskkonnajuhtimissüsteemi asjakohaste osade samaväärsust EMASi nõuetega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Tugiedes Norra ametiasutuste esitatud tõenditele tunnistab komisjon keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse (Miljøfyrtårn) käesoleva otsuse lisas kindlaks määratud osad vastavaks määruse (EÜ) nr 1221/2009 asjaomastele nõuetele.

⁽¹⁾ ELT L 342, 22.12.2009, lk 1.

Artikkel 2

Keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse tehtavatest muudatustest, mis mõjutavad käesolevat vastavuse tunnustamist, teatatakse komisjonile vähemalt kord aastas. Keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse nõuete või määruse (EÜ) nr 1221/2009 nõuete muutumise korral võib komisjon otsustada käesoleva otsuse tühistada või seda muuta.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 6. detsember 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Karmenu VELLA

LISA

Sissejuhatus

EMASi määrusega ⁽¹⁾ on loodud tiptasemel juhtimisvahend, et organisatsioonid saaksid vabatahtlikult hinnata ja parandada oma keskkonnatoimet ning sellest aru anda. EMAS on avatud kõikidele oma keskkonnatoimet parandada soovivatele organisatsioonidele. See hõlmab kõiki majandus- ja teenuste sektoreid ning on kohaldatav kogu maailmas.

EMASi eesmärk on edendada organisatsioonide keskkonnatoime jätkuvat parandamist keskkonnajuhtimissüsteemide kehtestamise ja rakendamise, nende süsteemide toimimise süstemaatilise, objektiivse ja korrapärase hindamise, keskkonnatoime kohta teabe esitamise, üldsuse ja muude sidusrühmadega peetava avatud arutelu algatamise ning organisatsioonide töötajate aktiivse kaasamise kaudu, pakkudes samal ajal asjakohast koolitust.

EMASi määrusega tagatakse EMASi kohaselt registreeritud organisatsioonide keskkonnatoime usaldusväärsus ja läbipaistvus, kasutades kolmandast isikust akrediteeritud või litsentsitud tõendajate tehtavat tõendamist.

Et hõlbustada selliste organisatsioonide registreerimist, kes seni on rakendanud muid keskkonnajuhtimissüsteeme ja soovivad nüüd üle minna EMASile, on määruses sätestatud, ⁽²⁾ et komisjon tunnustab muid riiklikke või piirkondlikke keskkonnajuhtimissüsteeme või nende osi, mis vastavad määruse asjaomastele nõuetele, kui on täidetud teatavad tingimused.

Määruse artiklis 45 on öeldud, et liikmesriigid võivad esitada komisjonile kirjaliku taotluse tunnistada määruse nõuetele vastavaks kehtivad keskkonnajuhtimissüsteemid või nende osad, mis on sertifitseeritud vastavalt asjakohastele riigi või piirkonna tasandil tunnustatud sertifitseerimismenetlustele.

Pärast selle taotluse läbivaatamist ja toimides vastavalt määruse artikli 49 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele, tunnustab komisjon keskkonnajuhtimissüsteemide asjakohaseid osi ja sertifitseerimisasutustele kehtivaid akrediteerimis- või litsentsimisnõudeid, kui ta on veendunud, et liikmesriik on

- oma taotluses piisavalt selgelt täpsustanud keskkonnajuhtimissüsteemide asjakohased osad ja vastavad kõnealuse määruse nõuded;
- esitanud piisavad tõendid selle kohta, et kõik asjaomase keskkonnajuhtimissüsteemi asjakohased osad vastavad kõnealusele määrusele.

Mida tunnustamine kaasa toob: määruse artikli 4 lõike 3 alusel ei ole EMASi kohast registreerimist taotlevad organisatsioonid, kellel on sertifitseeritud ja artikli 45 kohaselt tunnustatud keskkonnajuhtimissüsteem, kohustatud teostama neid osi, mis on tunnustatud määrusega samaväärseteks.

Tuleb siiski märkida, et tõendamise ajal, mis toimub EMASi kohase registreerimise või selle registreeringu pikendamise ettevalmistamise raames, kohaldatakse artiklit 18.

EMASi kohaselt akrediteeritud või litsentsitud tõendaja hindab, kas organisatsiooni keskkonnanälevaade, keskkonnapoliitika, keskkonnajuhtimissüsteem või auditimenetlused ja nende rakendamine vastavad määruse nõuetele. Selleks kontrollitakse ka selliseid muude keskkonnajuhtimissüsteemide osi, mis on tunnustatud kooskõlas artikliga 45 määruse (EÜ) nr 1221/2009 asjaomastele nõuetele vastavaks, kandmaks hoolt selle eest, et nende rakendamine on kooskõlas käesoleva vastavuse tunnistamise raames samaväärseks tunnustatud nõuetega.

Näiteks ei välista mõne muu keskkonnajuhtimissüsteemi dokumenteerimismenetluse samaväärseks tunnustamine seda, et kontrollitaks selle menetluse asjakohast rakendamist tagamaks, et see sisaldab nõutavat olulist teavet.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1221/2009.

⁽²⁾ Määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikkel 45.

Sellele samaväärsuse tunnistamisele on viidatud ka riigihankedirektiivis, ⁽¹⁾ mille artikli 62 lõikes 2 on öeldud, et määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 45 alusel nõuetele vastavaks tunnistatud muud keskkonnajuhtimissüsteemid on üks kolmest tõendite liigist, millele võib osutada avaliku sektori hankija, kes nõuab riigihankemenetluse raames tõendeid teatavate keskkonnajuhtimissüsteemide või -standardite järgmise kohta.

26. jaanuaril 2016 saatis Norra esialgse taotluse riikliku keskkonnanalase sertifitseerimise süsteemi Eco-Lighthouse (Miljøfyrtårn) (edaspidi „ELH“) tunnustamiseks EMASi määruse alusel. Pärast taotluse esitamist saadeti lisateavet, et üksikasjalikult selgitada ELHi juhtimissüsteemi nõudeid ja asjaomaseid EMASi määruse (sh lisade) nõudeid ning esitada komisjonile vajalikud tõendid, mille põhjal kindlaks teha keskkonnajuhtimissüsteemi asjakohaste osade võimalik samaväärsus.

Nende tõendite põhjal on komisjon kindlaks teinud vaatlusaluse keskkonnajuhtimissüsteemi nõuete ja EMASi määruse asjaomaste nõuete vastavuse taseme, mida on kirjeldatud järgmises dokumendis.

Selgitav tabel. ELHis kasutatavad mõisted

ELHi mõiste (eesti keeles)	ELHi mõiste (norra keeles)	Mõiste määratlus ELHis
ELHi sihtasutus	Stiftelsen Miljøfyrtårn	Juriidiline isik, kes haldab, seirab ja arendab ELHi sertifitseerimissüsteemi.
ELHi keskkonnanaruanne	Miljøkartlegging	Veebipõhine ülevaade, mis koostatakse konsultandi välja töötatud kriteeriumide alusel. Ettevõtja dokumenteerib nende kriteeriumide täitmise. Sertifitseerija kiidab ülevaate heaks ja kinnitab sellega ELHi kriteeriumide täitmist.
Üldised kriteeriumid	Felles kriterier	Kriteeriumid, mida kohaldatakse kõikide ettevõtete suhtes, kes soovivad saada ELHi kohaselt sertifitseeritud. Ettevõtja annab teada, kas ruumid, kus ta tegutseb, kuuluvad talle või ta rendib neid, ning otsustab, milliseid kriteeriume kohaldatakse näiteks energia, jäätmete kõrvaldamise jms suhtes. Üldised kriteeriumid hõlmavad kõige olulisemaid keskkonnanäiteid, mis on kõikide ettevõtete puhul ühised.
Tööstusharupõhised kriteeriumid	Bransjespesifikke kriterier	Kriteeriumid, mida kohaldatakse konkreetsetes tööstusharudes ettevõtete suhtes, kes soovivad saada ELHi kohaselt sertifitseeritud. Tööstusharupõhised kriteeriumid hõlmavad kõige olulisemaid asjaomase tööstusharuga seotud keskkonnanäiteid.
Keskkonnajuht	Miljøfyrtårnansvarlig	Isik ettevõttes, kelle juhtkond on määranud vastutama ELHi rakendamise eest.
Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne	Årlig Klima- og miljørapport	Ettevõtja annab igal aastal 1. aprilliks aru ELHi veebiportaalis. Mõni esitatav näitaja on üldine, teised on tekitatud valitud kriteeriumide põhjal. Veebiportaali kaudu esitatakse ka tegevuskava. Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne tuleb teha üldsusele kättesaadavaks.
Tegevuskava/keskkonnakava	Handlingsplan	Ettevõtte järgmise aasta tegevuskava, milles on käsitletud kõiki keskkonnaküsimusi ning mis dokumenteeritakse iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes. Ülesanded ja tähtsajad võib dokumenteerida keskkonnanäiteid või ettevõtte sisest ettevõtte enda süsteemides.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELTL 94, 28.3.2014, lk 65).

ELHi mõiste (eesti keeles)	ELHi mõiste (norra keeles)	Mõiste määratlus ELHis
Iga-aastane juhtkonnapoolne ülevaatus	Ledelsens gjennomgang	Peadirektor ja keskastme juhid tulevad kord aastas kokku, et vaadata üle tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteem, kvaliteedikontrollisüsteem, ELHi rakendamine ja muud ettevõtte jaoks olulised küsimused ning neid hinnata.
Keskkonnajuhtimise töörühm	Miljøgruppe	Töörühm, mis on loodud selleks, et aidata keskkonnajuhtimise rakendada ELHi. Töörühma võivad kuuluda tervise, ohutuse ja keskkonna eest vastutav töötaja ning teised asjakohased isikud.
ELHi veebiportaal	Miljøfyrtårnportalen	Veebiportaal, kus säilitatakse kõiki ettevõtete, omavalitsusüksuste, konsultantide ja sertifitseerijate dokumente, mis on seotud kriteeriumide täitmise ja sertifitseerimisega.
Ettevõttepõhised näitajad	Virksomhetsspesifikke sjekkpunkter	Ettevõtja taotlusel välja töötatud näitajad, mis on loodud iga-aastaselt kliima ja keskkonda käsitlevasse aruandes. Tasuline teenus.
Sisekonsultant	Internkonsulent	Ettevõtte töötaja, kes teeb tööd ELHi kohase sertifitseerimise nimel. Töötaja läbib ELHi konsultantidele mõeldud koolituse ja omandab selle tulemusel pädevuse juhtida ettevõtte sertifitseerimiseni. Sel viisil välditakse vajadust palgata esmakordse sertifitseerimise jaoks ettevõtteväline ELHi konsultant.
Tervise-, ohutus- ja keskkonnavaline kontrollnimekiri	HMS sjekklister	Ettevõttesisene kontrollnimekiri iga-aastase tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ülevaate jaoks. Kontrollnimekiri hõlmab eeskätt õiguslike nõuete ajakohastamist, töötajate ja juhtkonna ettevõttesisest koolitamist, keskkonnapoliitikat, iga-aastase kliima ja keskkonda käsitlevas aruandes püstitatud eesmärgid ja nende saavutamist ning mittevastavusega tegelemist.
Keskkonnapoliitika	Miljøpolicy	Keskkonnatoimega seotud kavatsused ja tegevussuunad, mille on sõnastanud ettevõtte tippjuhtkond.
Keskkonnaaspekt	Miljøaspekt	Ettevõtte tegevuse, toodete või teenuste elemendid, mis võivad mõjutada keskkonda.
Otsene keskkonnaaspekt	Direkte miljøaspekt	Ettevõtte tegevuse, toodete või teenuste elemendid, mille üle ettevõtte on otsene kontroll.
Kaudne keskkonnaaspekt	Indirekte miljøaspekt	Ettevõtte tegevuse, toodete või teenuste elemendid, mille üle ettevõtte ei ole otsest kontrolli, kuid mida ettevõtte võib mõjutada.
Keskkonnaeesmärk	Miljømål	Järgmisel aastal saavutatavad keskkonnavalased sihid, mis on dokumenteeritud iga-aastases kliima ja keskkonda käsitlevas aruandes.
Keskkonnajuhtimissüsteem	Miljøledelsessystem	Terviklik juhtimissüsteem, mille abil saab ülevaate ettevõtte keskkonnajuhitusest ja kus kasutatakse selle mõju käsitlemiseks suurt hulka keskkonnavalaseid kriteeriume. Keskkonnajuhtimissüsteem viiakse kooskõlla ettevõtte juhtimisega, selles on selged eesmärgid ja konkreetseid rakendatavaid meetmeid sisaldav tegevuskava ning sellega tagatakse pidevad edusammud.

ELHi mõiste (eesti keeles)	ELHi mõiste (norra keeles)	Mõiste määratlus ELHis
Oluline muutus	Stor endring	Igasugune ettevõtte tegevusega – sh toodete ja teenustega –, asukohaga, korralduse või haldamisega seotud muutus, millel on oluline mõju keskkonnajuhtimissüsteemile või ettevõttega seotud keskkonnaaspektidele.
Mittevastavus	Avvik	Kõrvalekaldumine õiguslikust nõudest või ELHi kriteeriumist või mõlemast, kui õiguslik nõue on ühtlasi ELHi kriteerium. Peamised keskkonnaalased õiguslikud nõuded on ka ELHi kriteeriumid. Kui esineb mittevastavus ELHi kriteeriumile, ei saa ettevõtet sertifitseerida.

Tunnustatud keskkonnajuhtimissüsteemi viidete kontrollimise metoodika

Käesoleva dokumendi eesmärk on kirjeldada keskkonnajuhtimissüsteemi Eco-Lighthouse nõudeid ja hinnata nende vastavust EMASi määruse asjaomastele nõuetele. Sellel hindamisel on kaks peamist eesmärki:

- 1) muuta üleminek EMASile lihtsamaks organisatsiooni jaoks, kes on seni rakendanud mõnda muud keskkonnajuhtimissüsteemi ja soovib nüüd kasutusele võtta EMASi;
- 2) hõlbustada ELHi nõuete ja EMASi nõuete võrdlemist.

Käesoleva hinnangu koostamiseks analüüsis komisjon kõnealuse kahe süsteemi nõuete erinevusi. Pärast seda analüüsi rühmitati asjakohased nõuded põhinõueteks, mis vastavad keskkonnajuhtimissüsteemi eri osadele. Seejärel hinnati nende osade vastavust EMASi määruse asjaomastele nõuetele.

Käesolevas aruandes analüüsitakse **järgmiseid keskkonnajuhtimissüsteemi osi:**

- 1) tippjuhtkonna kohustused ja osalemine;
- 2) keskkonnaülevaate koostamine (esialgne analüüs);
- 3) keskkonnapoliitika kehtestamine;
- 4) õigusnormidele vastavuse tagamine;
- 5) pidevate edusammude tagamiseks püstitatud eesmärgid ja kehtestatud keskkonnakava;
- 6) organisatsiooni struktuur, koolituse pakkumine ja töötajate kaasamine;
- 7) nõuded dokumentidele;
- 8) toimimisohje;
- 9) valmisolek hädaolukorraks ja hädaolukorras tegutsemine;
- 10) kontroll, siseaudit ja parandusmeetmed;
- 11) teabevahetus (organisatsioonisisene ja -väline);
- 12) juhtkonnapoolne ülevaatus.

Peale selle hinnatakse käesolevas aruandes **akrediteerimis- või litsentsimisnõudeid**, mis võimaldavad kolmandast isikust kvalifitseeritud audiitoril süsteeme kontrollida.

Kõikide nende osade puhul hinnatakse allpool, mil määral vastavad ELHi nõuded asjaomastele EMASi nõuetele. Vastavuse hindamisel on komisjon arvesse võtnud väljavaateid saavutada eesmärgid, mis on püstitatud asjaomaste EMASi nõuete puhul, sama kindlalt ja usaldusväärselt ka ELHi nõuete rakendamisel ⁽¹⁾.

Mõnel juhul sobivad ELHi osad EMASi nõuetega kokku teatud määral, olemata nendega täielikult vastavuses. Näansirikka hinnangu andmiseks osutatakse nendele osadele kui osadele, mis sobivad osaliselt kokku EMASi nõuetega. Lisaks esitatakse selgitused, et aidata ELHi kohaselt sertifitseeritud organisatsioone, kes sooviksid erinevused EMASiga kaotada.

Hindamise tulemusel saab eri osad liigitada kolme kategooriasse:

- ei sobi kokku EMASi nõuetega;
- sobib osaliselt kokku EMASi nõuetega;
- vastab EMASi nõuetele.

Osi, mis tunnistatakse asjaomastele EMASi nõuetele vastavaks (kolmas kategooria), käsitatakse samaväärsetena.

Eco-Lighthouse'i kirjeldus

Sertifitseerimissüsteem Eco-Lighthouse on Norra kõige laialdasemalt kasutatav keskkonnajuhtimissüsteem, mille raames on antud väikestele, keskmistele ja suurtele organisatsioonidele enam kui 5 000 hetkel kehtivat sertifikaati (ELHi sihtrühma ei kuulu ettevõtted, kes seisavad silmitsi keeruliste keskkonnaprobleemidega) ⁽²⁾. Meetmete kaudu, mis on kergesti rakendatavad, konkreetsed, asjakohased ja tulutoovad (kõige laiemas mõttes: kohalikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil), saavad ettevõtted parandada oma keskkonnatoimet, kontrollida oma keskkonnamõju ja tõendada ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtte järgimist.

ELHi sertifitseerimissüsteemiga lõimitakse nii organisatsioonisiseste kui ka -väliste keskkonnaaspektide haldamine Norra õigusraamistikku, mis hõlmab ettevõtetes toimuva süstemaatilise tervise-, keskkonna- ja ohutusalase tegevusega seotud eeskirju.

Ettevõtte ELHi kohane sertifitseerimine toimub järgmiselt.

Enne sertifitseerimist

1. Ettevõtja palkab ELHi sihtasutuse poolt heaks kiidetud ja koolitatud ning ELHi sihtasutuse järelevalve all tegutseva kvalifitseeritud ELHi konsultandi, kes
 - a) teeb ettevõtte keskkonnanalüüsi. Selle esialgse analüüsi põhjal valib konsultant ettevõtte jaoks välja asjakohased tööstusharupõhised kriteeriumid lisaks üldistele kriteeriumidele, ⁽³⁾ mis on kohaldatavad kõikide organisatsioonide suhtes;
 - b) koostab ELHi veebiportaalis keskkonnaaruande ⁽⁴⁾ ja aitab seda täita;
 - c) juhib ja dokumenteerib veebipõhise keskkonnaaruande abil asjaomaste kriteeriumide täitmist;
 - d) õpetab ettevõtte määratud ettevõttesisest keskkonnajuhti kasutama ELHi veebiportaali, sealhulgas keskkonnaaruannet;

⁽¹⁾ Selle nõutava kõrgetasemelise vastavuse puhul tuleks arvesse võtta EMASi määruse artiklit 4, kus on kindlaks määratud EMASi kohase registreeringu saamise tingimused. Nimetatud artikli lõikega 3 vabastatakse organisatsioonid, kellel on sertifitseeritud ja artikli 45 kohaselt tunnustatud keskkonnajuhtimissüsteem, kohustusest teostada neid osi, mis on tunnistatud määrusega samaväärseteks. Samaväärseks tunnistatud osad peaksid võimaldama täita EMASi rakendamisel ja EMASi kohasel registreerimisel samu funktsioone kui EMASi vastavad osad.

⁽²⁾ Vt ELHi veebisait <http://eco-lighthouse.org/certification-scheme/>.

⁽³⁾ Kriteeriumide ingliskeelne tõlge on esitatud aadressil <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> (üldised kriteeriumid ja mõned üksikud tööstusharupõhised kriteeriumid). Norrakeelsed versioonid leiab aadressilt <http://www.miljofyrtn.no/dette-er-miljofyrtn/bransjekriterier/9-miljt/miljt/55-bransjekriterier-gruppert>.

⁽⁴⁾ Mitte segi ajada EMASi määruse artiklites 2 ja 18 ning IV lisa B osas sätestatud EMASi keskkonnaaruandega.

- e) õpetab ettevõttesisest keskkonnajuhti täitma esimest iga-aastast kliimat ja keskkonda käsitlevat aruannet, milles antakse kord aastas (pärast sertifitseerimist) aru kogu eelmise kalendriaasta kohta;
 - f) juhib kriteeriumide täitmise protsessi.
2. Ettevõtja kinnitab veebipõhises keskkonnaaruandes rea üldiste ja tööstusharupõhiste kriteeriumide täitmise seisu, enne kui toimub sertifitseerimine. Sertifitseerimiseks peavad olema täidetud kõik üldised ja tööstusharupõhised kriteeriumid. Kirjalik jälg sellest esialgselt kinnitusest säilib keskkonnaaruande osana.
 3. Üldised ja tööstusharupõhised kriteeriumid töötab välja ELHi sihtasutus koostöös asjakohaste valitsusasutuste, teadlaste, organisatsioonide, klientide ning kogenud konsultantide ja sertifitseerijatega, et selgitada välja asjaomase tööstusharu asjakohased keskkonnaaspektid ja neid käsitleda ning määrata kindlaks tõhusad meetmed. Need kriteeriumid vaadatakse korrapäraselt läbi.
 4. Kõnealused kriteeriumid moodustavad juhtimissüsteemi selgroo, mis tagab süsteemi nõuetekohase toimimise. Kõikide kriteeriumide täitmisest antakse aru ELHi veebiportaali kaudu keskkonnaaruandes.
 5. ELHi veebiportaalis täidetakse ja esitatakse kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, mis sisaldab nii kõikide tööstusharude suhtes kohaldatavaid üldiseid näitajaid ja parameetreid kui ka asjakohaste kriteeriumide väljavalimisega tekitatud konkreetseid näitajaid.
 6. Kui ettevõtja on lugenud kõik kriteeriumid tädetuks ning on esitanud kliimat ja keskkonda käsitleva aruande, teostab sertifitseerija/tõendaja sertifitseerimise. Sertifitseerija/tõendaja saab enne ettevõtte külastamist ning küsitluste ja kontrollide korraldamist juurdepääsu veebiportaalis sisalduvale asjakohasele teabele. Sertifitseerija/tõendaja teostab sertifitseerimise selle omavalitsusüksuse nimel, kus ettevõtte asub, kuid ta on saanud koolituse ja heakskiidu (litsentsi) ELHi sihtasutuse juhtkonnalt, kes ühtlasi teeb sertifitseerija/tõendaja üle järelevalvet, mis (alates 2017. aastast) hõlmab ka kohapeal tehtavat järelevalvet. Kõrvalekalded kriteeriumidest ja nende kõrvalekallete kaotamine dokumenteeritakse keskkonnaaruandes.
 7. ELHi sihtasutus kontrollib kogu protsessi dokumenteeritud tulemusi ja välja antakse sertifikaat. Asjaomane sertifitseerimisaruanne ja kinnitus tunnustamise kohta väljastatakse alles selles etapis.

Pärast sertifitseerimist

Pärast sertifitseerimist esitatakse igal aastal 1. aprilliks kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, milles täpsustatakse mitme parameetriga seotud tingimusi, kirjeldatakse varem sõnastatud keskkonnanäesmärkide saavutamist ja antakse üksikasjalik ülevaade tulevastest eesmärkidest. Selle iga-aastase aruande koostab keskkonnajuht.

Iga kolme aasta tagant toimub **uuestisertifitseerimine**.

Protsess on sama, ehkki uuestisertifitseerimise puhul puudub kohustus palgata konsultant. Uuestisertifitseerimise korraldamise, jätkuva kriteeriumidele vastavuse kontrollimise, keskkonnaaruande koostamise ja dokumentide sertifitseerijale/tõendajale kättesaadavaks tegemise eest (tagades juurdepääsu ettevõtte dokumentidele ELHi veebiportaalis) vastutab keskkonnajuht. Peamised enne uuestisertifitseerimist esitatavad tõendid on uus keskkonnaaruanne koos vastavate dokumentidega ning eelmiste aastate kliimat ja keskkonda käsitlevad andmed. Sertifitseerija/tõendaja korraldab ettevõtet külastades küsitlusi ja kohapealseid kontrolle, nagu ettevõtte esmakordsel sertifitseerimisel.

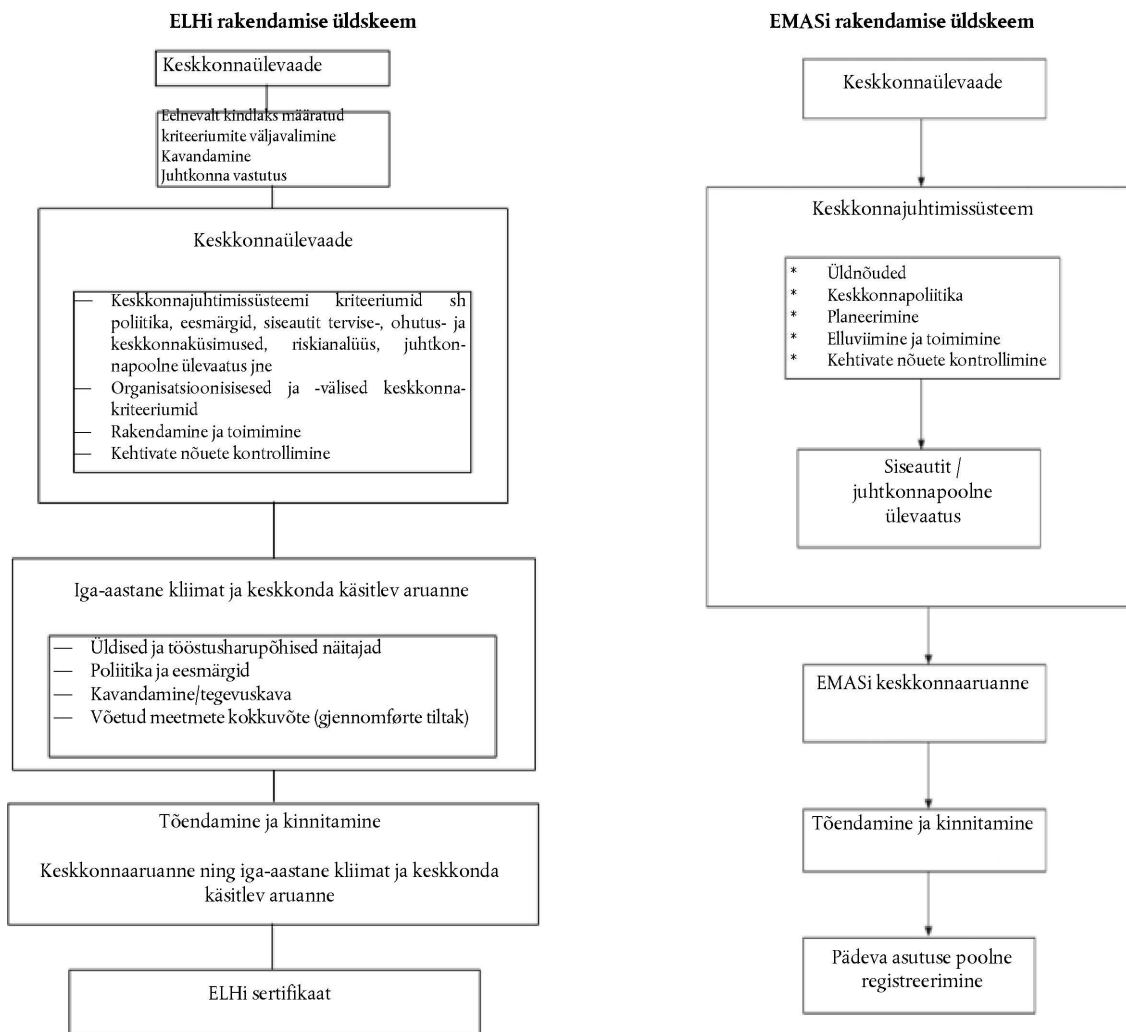
NB!

Ligikaudu 430st Norra omavalitsusüksusest on enam kui 300 ELHi sertifitseerimissüsteemi tasu maksvad liikmed. Liikmelisus muudab ELHi kohase sertifitseerimise kohalike ettevõtjate jaoks lihtsamaks, tagades sertifitseerija/tõendaja kättesaadavuse asjaomase piirkonna ettevõtjatele. Samuti on oodata, et omavalitsusüksused teevad tööd oma ettevõtete sertifitseerimise nimel.

Sertifitseerijad/tõendajad, kes tulevad mängu sertifitseerimisetapis, võib palgata omavalitsusüksus või eraettevõtte. Koolituse ja heakskiidu annab sertifitseerijatele/tõendajatele ELHi sihtasutus, kes teeb ka sertifitseerijate/tõendajate üle järelevalvet. On oluline märkida, et ELHis on sertifitseeriv asutus omavalitsusüksus, kuivõrd sertifitseerijad (kes on saanud litsentsi ELHi sihtasutusest) tegutsevad omavalitsusüksuse, mitte ELHi sihtasutuse juhtkonna nimel.

ELHi sihtasutus on sertifitseeritud alates 2016. aasta maist koosõlas standardiga ISO-9001:2015.

ELHi ja EMASi rakendamise üldskeemid

1. OSA

Tippjuhtkonna kohustused ja osalemine

Asjaomane EMASi nõue

1. Tippjuhtkonna roll ja kohustused. EMASis peab tippjuhtkond määrama kindlaks organisatsiooni keskkonnapoliitika (punkt 1.1), samuti vastutab tippjuhtkond keskkonnajuhtimissüsteemi nõuetekohase rakendamise eest (punkt 1.2), sealhulgas keskkonna eest vastutava juhtkonna esindaja määramise eest (punkt 1.3). Õiguslik alus: artikli 2 punkt 1, II lisa punktid A.2 ja A.4.
2. Juhtkond peaks korrapäraselt üle vaatama tehtud edusammud ja tegelema kindlaks tehtud probleemidega. Juhtkond peab korrapäraselt osalema keskkonnajuhtimissüsteemiga seotud koosolekutel ja algatustes. (II lisa punkt A.6)

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. Tippjuhtkonna roll ja kohustused

- 1.1. Organisatsiooni keskkonnapoliitika kindlaksmääramine

Üldise kriteeriumi 1945 ⁽¹⁾ kohaselt peavad organisatsioonid kehtestama keskkonnapoliitika. Lisaks allkirjastab organisatsiooni juhtkond otsuse osaleda keskkonnajuhtimissüsteemis ja kohustuse täita eri kriteeriume.

⁽¹⁾ Selles on öeldud, et ettevõtte peab kehtestama keskkonnapoliitika ning püstitama tervise-, keskkonna- ja ohutusalsed eesmärgid, mis tuleb dokumenteerida kas keskkonnajuhtimissüsteemis või ELHi iga-aastase kliimat ja keskkonda käsitleva aruande jaoks koostatavas tegevuskavas.

1.2. Vastutamine keskkonnajuhtimissüsteemi nõuetekohase rakendamise eest

Üldise kriteeriumi 6 kohaselt peab juhtkond tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning ELHi menetlused kord aastas üle vaatama, et hinnata, kas need toimivad nii nagu kavandatud.

Kirjutades kord aastas alla ELHi tingimustele ja juhtkonnapoolse ülevaate protokollile, vastutab tippjuhtkond juhtimissüsteemi nõuetekohase rakendamise ning kliimat ja keskkonda käsitleva aruande õigsuse eest.

1.3. Keskkonna eest vastutava juhtkonna esindaja määramine

Üks organisatsiooni töötaja määratakse keskkonnajuhi. Sõltuvalt organisatsiooni suurusest ei pruugi see olla täistööajaga ametikoht. Keskkonnajuhi võib välja koolitada konsultant esmakordse sertifitseerimise ajal või eelmine keskkonnajuht. Suuremates organisatsioonides osaleb keskkonnajuht mõnikord ELHi konsultantidele korraldatavatel kursustel (kvalifitseerudes sellega sisekonsultandiks). Tema ülesanded on täpsustatud 6. osas (organisatsiooni struktuur, koolituse pakkumine ja töötajate kaasamine).

2. Juhtkond vaatab korrapäraselt üle tehtud edusammud ja tegeleb kindlaks tehtud probleemidega

Seda tehakse iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaate raames ⁽¹⁾ (juhtkond allkirjastab iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaate koosoleku protokollile). Esitatakse aruanne mittevastavuse kohta (õiguslike nõuete ja/või ELHi kriteeriumide mittetäitmine) ning iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, mis sisaldab keskkonnatoime kohta koostatud hinnangut ja järgmiseks aastaks püstitatud keskkonnaeesmärke. Võidakse esitada (uuesti)sertifitseerimisaruanded, eriti juhul, kui on esinenud mittevastavust.

Kõnealune iga-aastane hindamine on seega kvaliteedikontroll (mille raames vaadeldakse klientide rahulolu, organisatsiooni, avastatud mittevastavust), kuid selle käigus hinnatakse ka keskkonnaeesmärkide saavutamist ja tegevuskava täitmist ning vaadatakse üle edusammud, mis on tehtud asjaomases tööstusharus näiteks jäätmete, energiakasutuse ja keskkonnavalade näitajate vallas. Selle raames tegeletakse ka võimalike ELHi ja/või väliskeskkonnaga seotud mittevastavusjuhtumitega (käsitledes neid kohe või – kui see ei ole võimalik – lisades nende kõrvaldamise järgmise aasta tegevuskavva).

Üldises kriteeriumis 1950 on öeldud, et ettevõtja peab kehtestama mittevastavusest teatamise ja sellega tegelemise menetlused ⁽²⁾. Keskkonnapoliitika ning keskkonnaeesmärkide ja nende saavutamise eest vastutab ELHis juhtkond oma kohustuse (vähemalt) iga-aastase ajakohastamise ja kinnitamise kaudu.

Peale selle kantakse Norra õigusaktides nõutava täiendava tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemiga ⁽³⁾ hoolt selle eest, et tegevuskavas esitatud keskkonnaeesmärgid, millest on aru antud iga-aastase kliimat ja keskkonda käsitleva aruande saavutusi käsitlevas osas, on täidetud ja juhustest on kinni peetud.

Komisjoni järeldus

Tippjuht allkirjastab ELHi tingimused (veebiportaali kaudu) sertifitseerimisprotsessi algetapis. Üldise kriteeriumi 1945 kohaselt peavad organisatsioonid kehtestama keskkonnapoliitika. Juhtkond sekkub aasta jooksul põhjalikult mitu korda, tehes kontrollid ja tehes iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaate. Samuti peab ELHi rakendav organisatsioon määrama keskkonnajuhi, kes annab tippjuhtkonnale aru (või on tippjuhtkonna liige) ja suhtleb personaliga ELHiga seotud küsimustes.

⁽¹⁾ Osas, mis käsitleb kohustust hoida toimivana sisekontroll, on öeldud, et kohustus seada sisse sisekontroll ja seda teha lasub ettevõtte eest vastutaval isikul, kelle all peetakse silmas ettevõtte juhtkonda või omanikku. Ehkki sisekontroll tuleb teha ettevõtte kõikidel tasanditel, vastutab süsteemi kasutuselevõtu ja selle toimivana hoidmise eest eelkõige ettevõtte tippjuhtkond. Selles osas on siiski selgelt öeldud, et sisekontroll tuleb sisse seada ja seda tuleb teha koostöös töötajatega, töökeskkonna komiteega, ohutuse eest vastutava(te) isiku(te)ga ja/või töötajate esindajatega, kui need on olemas.

⁽²⁾ Kriteeriumi õiguslik alus on ettevõtetes toimuvat süstemaatilist tervise-, keskkonna- ja ohutusalast tegevust käsitlevate eeskirjade (sisekontrollieeskirjad) punkt 5.7.

⁽³⁾ Õiguslik seos: <http://www.arbeidstilsynet.no/hms/internkontroll/>, täpsemat teavet leiab aadressilt <http://www.hse.gov.uk/>.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **tippjuhtkonna kohustusi ja osalemist**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ja seega võib lugeda selle samaväärseks.

2. OSA

Keskkonnaülevaate koostamine (esialgne analüüs)

Asjaomased EMASi nõuded

Enne seda, kui organisatsioon registreeritakse, koostab ta EMASi määruse I lisa põhineva keskkonnaülevaate (artikli 4 lõike 1 punkt a, I lisa, II lisa punkt A.3.1).

See esialgne analüüs hõlmab järgmist:

- 1) kehtivate keskkonnavalaste õigusaktide nõuete kindlakstegemine;
- 2) vajaduse korral kvalifitseeritud või kvantifitseeritud olulise keskkonnamõjuga otseste ja kaudsete keskkonnaaspektide kindlakstegemine ning registri koostamine olulisena käsitatavatest keskkonnaaspektidest;
- 3) keskkonnamõju olulisuse hindamise kriteeriumide kirjeldus;
- 4) kõikide olemasolevate keskkonnajuhtimistavade ja -menetluste käsitlus;
- 5) hinnang varasemate vahejuhtumite uurimisest saadud tagasiside kohta.

Seda ülevaadet kontrollib organisatsiooniväline tõendaja.

Vastavate ELHi nõuete hindamine

Üldine hinnang. ELHi esialgse analüüsi, mida nimetatakse keskkonnaaruandeks, teeb konsultant (kelle on koolitanud ja heaks kiitnud ning kelle üle teeb järelevalvet ELHi sihtasutus). Pärast organisatsiooni analüüsimist valib konsultant välja asjakohased kriteeriumid, millele organisatsioon peab ELHi kohaseks sertifitseerimiseks vastama. Selle analüüsi põhjal luuakse täidetavate kriteeriumide loeteluna veebipõhine keskkonnaaruanne, mis aitab organisatsioonil välja selgitada valdkonnad, kus tuleks teha edusamme. Seejärel saab organisatsioon jälgida ELHi veebiportaalis leiduva interaktiivse menetluse abil edusamme kõikide kohaldatavate kriteeriumide täitmisel.

ELHis on olemas üldised kriteeriumid, mida kohaldatakse kõikide sektorite suhtes, ja 14 eri sektori jaoks eelnevalt kindlaks määratud tööstusharupõhised kriteeriumid ⁽¹⁾.

1) Kehtivate keskkonnavalaste õigusaktide nõuete kindlakstegemine

Üldiste kriteeriumide kohaldamisel kontrollitakse ka vastavust õiguslikele nõuetele. Seda kontrollitakse vastavalt üldisele kriteeriumile 1944, mille kohaselt peab ettevõtja tagama juurdepääsu ⁽²⁾ asjakohaste tervist, keskkonda ja ohutust käsitlevate õigusnormide ajakohastatud ülevaatele. Juurdepääsu ja asjakohaste õigusnormide ülevaate koostamist hõlbustab Norra valitsuse veebisait *Regelhjelp*, ⁽³⁾ kus esitatakse ettevõtjale, kes sisestab oma organisatsioonile eraldatud kordumatu koodi, loetelu tema suhtes kohaldatavatest õiguslikest nõuetest, sealhulgas neist, mis on seotud keskkonnaga. Üldistes ja tööstusharupõhistes kriteeriumides on kõik õigusnormidest tuletatud kriteeriumid tähistatud selgelt sümboliga „S“ rõhutamaks, et kriteeriumi eesmärk on tagada õiguslike nõuete järgimine.

2) Vajaduse korral kvalifitseeritud või kvantifitseeritud olulise keskkonnamõjuga otseste ja kaudsete keskkonnaaspektide kindlakstegemine ning registri koostamine olulisena käsitatavatest keskkonnaaspektidest

Kriteeriumide väljatöötamise käigus tehakse kindlaks ja loetletakse ELHi tööstusharupõhiste kriteeriumidega hõlmatud tööstusharude jaoks olulised huvirühmade, valitsuse, teadlaste ja peamiste klientidega. Luues interaktiivselt kogumi eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumidest, püütakse aidata ja suunata organisatsiooni selge võrdluseluse kindlaksmääramisel. See protsess on selgelt üks peamisi erinevusi EMASi ja ELHi meetodites. Kui esimeses neist keskendutakse keskkonnaaspektide kindlakstegemisele organisatsiooni tasandil, siis teises tehakse need kindlaks tööstusharu tasandil.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>.

⁽²⁾ Sertifitseerijale ja organisatsioonile üldiselt.

⁽³⁾ www.regelhjelp.no.

ELHi sihtasutuse väitel on 31 üldisest kriteeriumist 35 % seotud süsteemiga, 4 % töökeskkonnaga ja 52 % väliskeskkonnaga ⁽¹⁾. Tööstusharupõhistest kriteeriumidest on ELHi sihtasutuse väitel 10 % seotud süsteemiga, 20 % töökeskkonnaga ja 70 % väliskeskkonnaga ⁽²⁾. Uurides lähemalt kriteeriume, millega seoses antakse välja kõige rohkem sertifikaate (ja mida seega vaadatakse läbi ja ajakohastatakse kõige sagedamini), näiteks hotelli- või toidukaupluste sektoris, ⁽³⁾ leiab kinnitust, et need kriteeriumid hõlmavad mitut asjakohast olulist keskkonnaaspekti.

Üldiste kriteeriumide hulka kuulub ka kriteerium 1963 „muud keskkonnaaspektid“, mis kohustab ettevõtjaid hindama ja käsitlema mis tahes olulist keskkonnaaspekti, mis ei ole hõlmatud üldiste ja tööstusharupõhiste kriteeriumidega. Selle kriteeriumi kohaselt peab ettevõtja kindlaks tegema muud ettevõttega seotud olulised keskkonnaaspektid ning kaaluma mis tahes vajalike meetmete võtmist ja/või asjaomaste aspektide lisamist iga-aastaselt kliimata keskkonda käsitlevasse aruandesse ja/või nende jälgimist tegevuskava kaudu. Paraku ei ole ELHis kindlaks määratud, kuidas seda kriteeriumi tuleb kohaldada, näiteks milliseid aspekte (otseseid või kaudseid) tuleb arvesse võtta ja kuidas tuleb hinnata nende mõju olulisust ⁽⁴⁾. Lisaks ei ole selge, kuidas on võimalik hinnata selle kriteeriumi täitmist, seahulgas see, mille põhjal saab ELHi sertifitseerija tagada, et kõik olulised keskkonnaaspektid on kindlaks tehtud ⁽⁵⁾.

Loetletud kriteeriume kontrollitakse tõendamise/sertifitseerimise ajal ja nad kõik peavad olema täidetud, enne kui antakse sertifikaat ⁽⁶⁾. Iga kolme aasta tagant tõendatakse/sertifitseeritakse kriteeriumeid uuestisertifitseerimise jaoks uuesti.

3) Keskkonnamõju olulisuse hindamise kriteeriumide kirjeldus

Keskkonnamõju hinnatakse kriteeriumide väljatöötamise käigus. Seepärast ei vii seda hindamist läbi organisatsioon, vaid selle teevad sektori tasandil asjaomase tööstusharu sidusrühmad. EMASi määruse I lisa punktis 3 on esitatud eraldi suunised ja kriteeriumid keskkonnamõju olulise hindamiseks organisatsiooni tasandil. ELHis, kus hindamise teevad tööstusharu tasandil ekspertidest koosnevad nõuanderühmad, ei ole selliseid suuniseid esitatud.

4) ja 5) Olemasolevad juhtimistavad ja -menetlused ning hinnang varasemate vahejuhtumite uurimisest saadud tagasiside kohta

Olemasolevaid juhtimistavasid ja -menetlusi vaadeldakse ja hinnatakse kindlaksmääratud kriteeriumide alusel. Enne sertifitseerimist koostatakse esimene iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, mis lisatakse keskkonnuaruandele. Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne hõlmab organisatsiooni keskkonnajuhtimise tugevaid ja nõrku külgi. Selles võetakse arvesse meetmeid, mis on viidud ellu (*gjennomførte tiltak*) selleks, et parandada olukordi, mis ei olnud/ole ideaalsed. Selle teabe põhjal koostatakse tegevuskava.

Komisjoni järeldus

ELHi esialgne analüüs põhineb real kriteeriumidel, mille aluseks on sektori tasandil kindlaks tehtud keskkonnaaspektid. Kriteeriumide kindlaksmääramisel saab ELHis nõuetekohaselt arvesse võtta suurt osa organisatsiooni võimalikest keskkonnaaspektidest. Organisatsioon käsitleb neid aspekte, kui ta hindab sertifitseerimiseks valmistumisel oma vastavust kindlaksmääratud kriteeriumidele.

EMASis nõutakse organisatsiooni konkreetsete otsete ja kaudsete keskkonnaaspektide individualiseeritud analüüsi ning samuti seda, et organisatsioon kehtestaks kriteeriumid, et hinnata kindlakstehtud aspektidega seotud mõju olulisust organisatsiooni konkreetsetes kontekstis. Selle organisatsioonikeskse lähenemisviisi eesmärk on teha kindlaks aspektid, mis on olulised organisatsiooni konkreetsetes kontekstis, mitte sektoris tervikuna. See lähenemisviisi individualiseerimine on üks peamisi kahe süsteemi vahelisi erinevusi.

⁽¹⁾ <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/844-general-industry-criteria/file> ja <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/866-guidance-to-the-general-industry-criteria/file>.

⁽²⁾ ELHi sihtasutuse esitatud statistika hotellide kohta: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/864-industry-criteria-hotel/file> ja toidukaupade jaemüügi kohta: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/863-industry-criteria-retail-grocery-store/file>.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>.

⁽⁴⁾ 4. mail 2017 välja antud ELHi suunistes üldiste kriteeriumide kohta on selgitatud seoses kriteeriumiga 1963, et kui ettevõtja leiab, et on vajalik rakendada lisameetmeid, piisab muude keskkonnaaspektide eraldi hindamisest. Ettevõtja võib vabalt valida, millist meetodi nende keskkonnaaspektide käsitlemisel rakendada, kuid selle võib siduda väliskeskkonna puhul tehtava riskianalüüsiga.

⁽⁵⁾ ELHi sertifitseerijad on koolitatud hindama faktiliste kriteeriumide täitmist, mitte tegema eraldi erinevate keskkonnaaspektide hindamist.

⁽⁶⁾ Vt ka 4. osa, kus käsitletakse vastavust õigusnormidele.

ELHi üldist kriteeriumi 1963, mille kohaselt tuleb arvesse võtta ka asjakohaseid muid keskkonnaaspekte, võib kasutada selleks, et analüüsi ulatust laiendada ja saada konkreetsem ülevaade. ELHi kriteeriumeid käsitlevates suunistes soovitatatakse ühendada see riskianalüüsiga. Paraku ei ole neis kindlaks määratud, kuidas hinnata nende lisaaspektide olulisust.

Ehkki mõlemad lähenemisviisid on väärtuslikud ning kummalgi on oma eelised ja puudused, erinevad kasutatavad meetodikad märkimisväärselt. Eesmärk on sama – teha kindlaks olulised keskkonnaaspektid –, kuid selle poole püüeldakse erinevate meetoditega. ELHis keskendutakse keskkonnaaspektide kindlakstegemisele sektori tasandil, samal ajal kui EMASi eesmärk on teha kindlaks organisatsioonile omased olulised aspektid. Seepärast ei saa neid lähenemisviise lugeda samaväärseteks ⁽¹⁾.

Nende asjaolude põhjal leiab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **keskkonnaülevaate koostamist**, sobib osaliselt kokku asjaomaste EMASi nõuetega.

Võimalikud meetmed, mille abil kaotada erinevused EMASiga

Ehkki vaatlusalust ELHi osa ei saa lugeda samaväärseks, on analüüsist näha suurt sarnasust paljude asjaomaste EMASi nõuetega. Et saavutada vastavus kõikidele asjaomastele nõuetele, tuleks

- minna riskianalüüsi põhiselt lähenemisviisilt üle EMASi määruse I lisa põhinevale lähenemisviisile eesmärgiga teha kindlaks ka need olulised keskkonnaaspektid, mida kindlaksmääratud kriteeriumid ei hõlma;
- seda silmas pidades võtta üldise kriteeriumi 1963 kohaldamisel aluseks EMASi keskkonnaülevaade;
- ELHi sertifitseerijal asjakohast meetodit kasutades tagada, et kindlaks on tehtud ja arvesse on võetud kõik täiendavad keskkonnaaspektid, näitajad ja õiguslikud nõuded.

3. OSA

Keskkonnapoliitika kehtestamine

Asjaomane EMASi nõue

Tippjuhtkond määrab kindlaks organisatsiooni keskkonnapoliitika. See poliitika peab sisaldama EMASi määruse II lisa nimetatud elemente (artikli 4 lõike 1 punkt b, II lisa punkt A.2).

Vastavate ELHi nõuete hindamine

ELH sisaldab eesmärkide seadmise nõuet kriteeriumi 1945 kaudu (mille kohaselt ettevõtja peab kehtestama keskkonnapoliitika ⁽²⁾) ning püstitama tervise-, keskkonna- ja ohutusalsed eesmärgid, mis tuleb dokumenteerida kas keskkonnajuh-timissüsteemis või ELHi iga-aastase kliimat ja keskkonda käsitleva aruande jaoks koostatavas tegevuskavas). Keskkonnapoliitikat ja konkreetseid keskkonnaeesmärke käsitletakse esmalt enne sertifitseerimist toimival kriteeriumide kehtestamisel ning need kajastuvad keskkonnaaruandes. Teises etapis kontrollitakse keskkonnatoimet valitud näitajate alusel iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes, mis sisaldab ka tegevuskava pidevate edusammude tegemiseks.

Komisjoni järeldus

Äsja läbi vaadatud kriteeriumiga 1945 kohustatakse ettevõtjat määrama kindlaks keskkonnapoliitika. Seda keskkonnapoliitikat täiendavad ja aitavad üheskoos ellu viia keskkonnaaruanne, kriteeriumide kehtestamine, iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, näitajate kontrollimine ja eesmärkide püstitamine.

Soov saada ELHi kaudu sertifitseeritud ja ELHi tingimustele alla kirjutamine osutab kavatsusele tõhustada keskkonnaaspektide haldamist ja pidevalt parandada keskkonnatoimet. Keskkonnatoime pidevat parandamist hoogustab iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne selle tegevuskava kaudu.

⁽¹⁾ Nende meetodiliste erinevuste esiletoomine on eriti asjakohane EMASi määruse artikli 4 valguses. EMASi keskkonnaülevaate asendamine ELHi keskkonnaaruandega EMASi rakendamise kontekstis ei toimi.

⁽²⁾ Kooskõlas EMASi määruse II lisa punktiga A.2.

Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne ratifitseeritakse iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatus käigus.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **keskkonnapoliitika kehtestamist**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ja seega võib lugeda selle samaväärseks.

4. OSA

Õigusnormidele vastavuse tagamine

Asjaomane EMASi nõue

EMASis peavad organisatsioonid

- 1) tegema kindlaks oma keskkonnavalades õigusaktides sätestatud kohustused;
 - 2) tagama vastavuse keskkonnavalade õigusaktide nõuetele;
 - 3) kehtestama asjakohase korra, mis võimaldab neid nõudeid pidevalt täita;
 - 4) esitama seda vastavust tõendavad materjalid või dokumendid.
- (Artikli 4 lõike 1 punkt b ja lõige 4, II lisa punktid A.3.2, B.2 ja A.5.2)

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. Enne ELHi kohast sertifitseerimist koostab konsultant kriteeriumide loetelu. Üldise kriteeriumi 1944 ⁽¹⁾ alusel on ettevõtjal kohustus tagada sertifitseerijale/tõendajale (ja lisaks kogu ettevõttele) juurdepääs ettevõtja suhtes kohaldatavate õigusnormide ajakohastatud ülevaatele.

Selle kohustuse täitmist hõlbustab Norra valitsuse veebisait *Regelhjelp*, ⁽²⁾ kust ettevõtja saab organisatsioonile eraldatud kordumatu koodi põhjal asjakohaste õigusaktide loetelu. Õigusnormid, mis on asjaomases tööstusharus kõige olulisemad, moodustavad osa üldistest ja tööstusharupõhistest kriteeriumidest (ning on tähistatud sümboliga „§“), mille täitmine on vajalik sertifitseerimiseks ja uuestisertifitseerimiseks. Kõnealust ülevaadet ajakohastatakse igal aastal iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatus raames (iga-aastase tervise-, ohutus-, ja keskkonnasüsteemi ülevaatamise käigus).

Kriteeriumide loetelu sisaldab ka selliseid kriteeriume, mis on seotud konkreetsete õiguslike kohustustega, mida organisatsioon peab täitma.

Näiteks

- õiguslik üldine kriteerium 42, mille kohaselt tuleb ohtlikud jäätmed turvaliselt ladustada ja toimetada jäätmekäitluskohta kooskõlas jäätmete ringlussevõtu käsitlevate eeskirjadega, või
 - õiguslik tööstusharupõhine kriteerium 311, mille kohaselt reovesi kogutakse ja seda analüüsitakse kooskõlas kohalike eeskirjade ja saastealaste eeskirjadega 15A-3 ja 4.
2. Ettevõtja kinnitab kõnealuste kriteeriumide täitmist enne sertifitseerimist toimuva enesehindamise käigus. Kolmandast isikust sõltumatu sertifitseerija/tõendaja kontrollib neid kriteeriume uuesti sertifitseerimise ajal. Enne ELHi sertifikaadi väljaandmist kontrollib ELHi sihtasutus konsultandi, ettevõtja ja sertifitseerija/tõendaja tehtud tööd ning annab sellele heakskiidu. Seda kontrolli korratakse iga kolme aasta tagant toimival uuestisertifitseerimisel. Enne sertifitseerimist peavad olema täidetud kõik kriteeriumid, sealhulgas need üldised ja tööstusharupõhised kriteeriumid, mis on võetud ELHi kriteeriumidesse üle otse Norra õigusaktidest (ja tähistatud sümboliga „§“). Mittevastavust õiguslikule nõudele, mis ei ole ELHi kriteerium, on käsitletud üldises kriteeriumis 1950, mis kohustab ettevõtjaid kehtestama menetlused sellest mittevastavusest teatamiseks ja sellega tegelemiseks. Selle kriteeriumi põhjal on võimalik ettevõtja sertifitseerida, kui ta tõendab, et tal on mittevastavustega tegelemiseks olemas süsteem. Sertifitseerija/tõendaja kontrollib vastavust ELHi kriteeriumidele ja teeb kindlaks, et ettevõtja on kehtestanud menetluse, millega kõrvaldada üldistele õigusnormidele mittevastavus.

Vastupidiselt EMASile ei nõuta ELHis, et organisatsioonid esitaksid sertifitseerijale tõendid selle kohta, et konkreetsete (õiguslike) kriteeriumide täitmise kõrval on tagatud täielik vastavus keskkonnavaladele õigusaktidele ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Üldise kriteeriumi 1944 kohaselt peab ettevõtja tagama juurdepääsu asjakohaste tervist, keskkonda ja ohutust käsitlevate õigusnormide ajakohastatud ülevaatele.

⁽²⁾ <http://www.regelhjelp.no/> ja <http://www.miljofyrtn.no/dette-er-milj%C3%B8fyrt%C3%A5rn/bransjekriterier>.

⁽³⁾ EMASi määruse II lisa punkti B.2 alapunkt 2.

3. Iga kolme aasta tagant toimub uuestisertifitseerimine, mille käigus kontrollitakse uuesti kõiki kriteeriumeid, sealhulgas neid, milles käsitletakse mittevastavust (üldine kriteerium 1950). Kriteeriumidele mittevastavuse korral sertifikaati ei pikendata.

(Uuesti)sertifitseerimise käigus hindab sertifitseerija õigusnormidele vastavuse tõendeid, kuid ta saab seda teha üksnes oma pädevuse piires (vt akrediteerimist käsitlev nõue). Õiguslikud kriteeriumid on siiski sõnastatud nii, et koolitatud sertifitseerija/tõendaja suudab hinnata vastavust ja vastavuse seisu dokumenteerida. Sertifitseerija/tõendaja kontrollib ka seda, et ettevõtjal on ajakohastatud ülevaade kohaldatavatest õigusnormidest ning et on olemas mittevastavusega tegelemise süsteem.

Peale selle tagatakse vastavus õiguslikele nõuetele iga-aastase ettevõttesise tervise-, ohutus-, ja keskkonnauditi kaudu, mis on osa iga-aastasest juhtkonnapoolsest ülevaatusest. Selle auditi raames käsitletakse igasugust mittevastavust õiguslikele nõuetele.

ELHi portaalis on esitatud suunised ja näited selle kohta, kuidas toimida mittevastavuse korral (üldine kriteerium 1950).

4. Kooskõlas käesoleva osa punktis 2 esitatud selgitusega tuleb dokumendid esitada vaid ELHi kriteeriumidega hõlmatud konkreetsete õiguslike nõuete, mitte kõikide kohaldatavate keskkonnanalaste nõuete kohta. Dokumendid esitatakse ja säilitatakse ELHi digitaalliidese kaudu.

Komisjoni järeldus

Nii nagu keskkonnanaruande (esialgne analüüs) puhul, tugineb ELH ka organisatsioonide õigusnormidele vastavuse hindamisel kriteeriumidepõhisele süsteemile. Selline süsteem koos valitsuse veebisaidiga *Regelhjelp* ⁽¹⁾ annab hea ülevaate õiguslikest nõuetest, mida tuleks EMASi alusel täita.

Vastavust kõikidele ELHi kriteeriumidele, sealhulgas õiguslikele kriteeriumidele, kontrollib kõigepealt ettevõtja ise enne sertifitseerimist ja seejärel kontrollib seda sertifitseerija/tõendaja sertifitseerimise käigus. Kui avastatakse mittevastavus kasvõi ühele loetletud kriteeriumile, ei saa sertifikaati välja anda.

Tõendid ELHi (õiguslike) kriteeriumide täitmise kohta tehakse süsteemi kaudu kättesaadavaks. ELHis nõutakse ka seda, et organisatsioonidel oleks olemas õigusnormidele mittevastavusest teatamise ja selle mittevastavusega tegelemise menetlus ⁽²⁾. Kõige olulisemate tervise-, keskkonna- ja ohutusalast tegevust käsitlevate õigusnormide järgimist kontrollitakse kord aastas juhtkonnapoolse ülevaatuse raames, kasutades tervise-, ohutus-, ja keskkonnanalast kontrollnimekirja, mille on kinnitanud ja allkirjastanud ettevõtte peadirektor. Üldist kriteeriumi 1944 käsitlevates suunistes on sõnaselgelt öeldud, et nõutav ei ole mitte üksnes ülevaade õiguslikest nõuetest, vaid ka nende järgimine.

Erinevalt EMASist ei sisalda ELH siiski kriteeriumi, mille alusel organisatsioon peaks tagama kõikide keskkonnanalaste õiguslike nõuete täitmise. Selle asemel juhitakse ELHis kõige olulisematele keskkonnanalastele õigusaktidele tähelepanu asjaomaste kriteeriumide kaudu, kus kõige asjakohasemad õigusnormid on ümber sõnastatud, et need oleksid ettevõtjale ja sertifitseerijale igati arusaadavad.

Peale selle võib sertifitseerimine toimuda ka juhul, kui on täitmata õiguslikud nõuded, mis ei ole hõlmatud ELHi õiguslike kriteeriumidega, tingimusel et on olemas tervise-, ohutus- ja keskkonnanalast tegevust käsitlevate eeskirjadega kokkusobivad mittevastavusest teatamise ja sellega tegelemise menetlused ⁽³⁾.

Teine märgatav erinevus seisneb tõendaja pädevuses. EMASi tõendajad peavad suutma märgata, kui mõni õigusakt on kõrvale jäetud, ja seepärast peavad nad olema ses suhtes ametlikult kvalifitseeritud. ELHi tõendajad soovivad on saanud üldise koolituse. Seda arvesse võttes on (õiguslikud) kriteeriumid sõnastatud ELHis selgelt ja arusaadavalt, kuid sertifitseerija pädevus teha kindlaks õiguslik mittevastavus, mis jääb väljapoole eelnevalt kindlaks määratud õiguslike kriteeriume, on küsitav.

Lõpetuseks – võrreldes EMASiga võib märgata erinevust ka organisatsioonivälise isiku tehtava tõendamise sageduses. ELHi alusel toimub täielik uuestisertifitseerimine iga kolme aasta tagant. Siis kontrollitakse uuesti kõiki kriteeriume, sealhulgas neid, mis on seotud õiguslike nõuetega. EMASi raames kontrollitakse õigusnormidest kinnipidamist ka iga-aastasel EMASi tõendaja poolse keskkonnanaruande kinnitamisel. Samas olgu märgitud, et 98 % ELHi ettevõtetest oleksid – kui nad oleksid EMASi kohaselt sertifitseeritud – hõlmatud vastavalt EMASi määruse artiklile 7 väikeseid organisatsioone käsitleva erandiga, mille puhul auditi ja uuestisertifitseerimise sagedus (vastavalt iga kahe aasta tagant ja iga nelja aasta tagant) oleks sarnasem ELHi kohastele sagedustele.

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>.

⁽²⁾ Üldise kriteeriumi 1950 kohaselt peab ettevõtja kehtestama mittevastavusest teatamise ja sellega tegelemise menetlused.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistik/>. Kriteeriumeid käsitlevad suunised leiab dokumendi lõpust.

Nende asjaolude põhjal leiab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **õigusnormidele vastavuse tagamist**, sobib osaliselt kokku asjaomaste EMASi nõuetega.

Võimalikud meetmed, mille abil kaotada erinevused EMASiga

Ehkki vaatlusalust ELHi osa ei saa lugeda samaväärseks, on analüüsist näha suurt sarnasust paljude asjaomaste EMASi nõuetega. Et saavutada vastavus kõikidele asjaomastele nõuetele, tuleks

- kohandada üldise kriteeriumi 1944 sõnastust nii, et selles oleks öeldud, et organisatsioonid peavad tagama enne sertifitseerimist kõikide keskkonnaga seotud õiguslike nõuete kindlakstegemise ja täitmise;
- nõuda, et ettevõtja esitaks asjaomaste keskkonnavalaste õiguslike nõuete täitmise kohta tõendi, kui tal palutakse seda teha;
- tagada suurte organisatsioonide puhul kord aastas ja VKEde puhul iga kahe aasta tagant kolmandast isikust akrediteeritud või litsentsitud audiitori poolne õigusnormidele vastavuse kinnitamine.

5. OSA

Pidevate edusammude tagamiseks püstitatud eesmärgid ja kehtestatud keskkonnakava

Asjaomane EMASi nõue

1. Organisatsioonis tuleb kindlaks määrata eesmärgid, et tagada keskkonnatoime pidev parandamine (artikkel 1, II lisa punkt B.3 ja punkti B.4 alapunkt 3).
2. Nende eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse ja viiakse ellu keskkonnavalane tegevuskava (artikli 18 lõige 7, II lisa punkt A.2 ja punkti A.3 alapunkt 3).

Vastavate ELHi nõuete hindamine

ELHi menetluste kohaselt tuleb enne organisatsiooni sertifitseerimist koostada üksikasjalik keskkonnavaluanne (sertifitseerimisel kasutatavate asjaomaste üldiste ja tööstusharupõhiste kriteeriumide kontrollnimekiri) ning esimene iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne, mis sisaldab järgmiseks aastaks keskkonna suhtes püstitatud eesmärgid ja ette nähtud meetmeid ning ülevaadet praegusest keskkonnatoimest.

Igal järgneval aastal esitatakse (1. aprilliks) ELHi veebiportaali kaudu **iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne**. Keskkonnatoimet võrreldakse eelmise aasta keskkonnatoimega. Aruandes võetakse kokku rakendatud meetmed ja saavutatud eesmärgid ning esitatakse järgmise aasta tegevuskava. Sertifitseerija/tõendaja kontrollib iga-aastast kliimat ja keskkonda käsitlevat aruannet esmakordsel sertifitseerimisel ja igal kolme aasta tagant toimuval uuestisertifitseerimisel. Samuti kontrollitakse seda igal aastal juhtkonnapoolse ülevaatuse raames.

Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne koostatakse ELHi veebiportaalis, võttes aluseks teatavad üldised näitajad ja tööstusharupõhiste kriteeriumidele vastavad näitajad. Kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes esitatavad keskkonnaga seotud eesmärgid ja tegevuskava kajastavad pidevaid edusamme. Menetlust on kirjeldatud üldist kriteeriumi 7 käsitlevates suunistes, ⁽¹⁾ asjaomastes juhendites ja ELHi veebiportaalis.

Peale selle on üldises kriteeriumis 1963 (täiendavad keskkonnavalaspektid) öeldud, et ettevõtja peab kindlaks tegema muud ettevõttega seotud olulised keskkonnavalaspektid ning kaaluma mis tahes vajalike meetmete võtmist ja/või asjaomaste aspektide lisamist iga-aastaselt kliimat ja keskkonda käsitlevasse aruandesse ja/või nende jälgimist tegevuskava kaudu. Seega võib tegevuskava hõlmata üksikuid milliseid ettevõttega seotud aspekte, mida ei ole üldistes või tööstusharupõhistes kriteeriumides käsitletud.

Ettevõtjatele, kes soovivad oma kliimat ja keskkonda käsitlevat aruannet laiendada, pakutakse ELHi raames võimalust kasutada ettevõttepõhiseid näitajaid ehk lisada aruandesse konkreetsed ettevõtja kindlaksmääratud küsimused ja näitajad.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>. Kriteeriumeid käsitlevad suunistes leiab dokumendi lõpust.

Komisjoni järeldus

Sertifitseerimise ajal koostatakse esialgne keskkonnajuhtimiskava, mis sisaldab hindamiskriteeriume ja eesmärgi. Organisatsiooni keskkonnatoimet, tehtud edusamme ja eesmärgi hinnatakse igal aastal ELHi veebiportaalis koostatavas iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes.

Keskkonnakava ajakohastatakse ja hinnatakse uuesti iga kolme aasta tagant toimuva uuestisertifitseerimise käigus koostatavas uuendatud keskkonnaaruandes.

Ehkki neis protsessides keskendutakse aspektidele, mis olid hõlmatud kriteeriumidega keskkonnajuhtimissüsteemi kehtestamise ajal (sh üldise kriteeriumiga 1963 ⁽¹⁾ hõlmatud lisaaspektidele), on nendega võimalik tagada asjaomaste aspektidega seotud keskkonnatoime pidev paranemine.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **pidevate edusammude tagamiseks püstitatud eesmärgi ja kehtestatud keskkonnakava**, vastab asjaomastele EMASI nõuetele ning seega võib lugeda selle samaväärseks.

6. OSA

Organisatsiooni struktuur (rollid ja vastutusala), koolituse pakkumine ja töötajate kaasamine

Asjaomane EMASI nõue

1. Juhtkond peab tagama ressursside (sh inimressursside) olemasolu, et kanda hoolt süsteemi korraliku toimimise eest. Tuleks määrata kindlaks, dokumenteerida ja teatavaks teha rollid ja vastutus (II lisa punkt A.4.1).
 2. Tippjuhtkond peab määrama juhtkonna esindaja(d), kellel peab olema kindlaks määratud roll, vastutus ja volitused selleks, et tagada keskkonnajuhtimissüsteemi nõuetekohane elluviimine ja toimivana hoidmine ning anda tippjuhtkonnale aru selle süsteemi tulemuslikkusest (II lisa punkt A.4.1).
 3. Töötajatele tuleks pakkuda koolitust, et nad vastaksid keskkonnajuhtimissüsteemi vajadustele (artikkel 1, II lisa punkt A.4.2).
 4. Töötajad tuleks aktiivselt kaasata organisatsiooni keskkonnatoime parandamisse (artikkel 1, II lisa punktid A.4.2 ja B.4).
-

1. Juhtkonna kohustus tagada süsteemi korralik rakendamine ja vajalikud vahendid

Üldise kriteeriumi 1946 kohaselt peab ettevõtja koostama organisatsiooni skeemi või sarnase ülevaate põhirollidest organisatsioonis, mis hõlmab näiteks ELHi kontaktpunkti, esindajat ohutuse küsimustes, töökeskkonna komitee esimeest, tervise-, ohutus- ja keskkonnaküsimuste eest vastutavat töötajat, hankejuhti ja tuleohutusametnikku.

Norra õigusaktide kohaselt vastutab ettevõtte tippjuhtkond ettevõtte juhtimise, sealhulgas tervise-, ohutus- ja keskkonnaküsimuste käsitlemise eest, ning sellest tulenevalt vastutab ta ka keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamise eest. Kui vajalikud vahendid ei ole tagatud, tulevad puudused automaatselt välja järgmises tervise-, ohutus- ja keskkonnaaruandes ning iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes. Neid puudusi võetakse arvesse iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatus käigus. Samuti on puuduste esinemine takistuseks järgmisel uuestisertifitseerimisel.

2. Spetsiaalsed esindajad keskkonnajuhtimissüsteemi jaoks

Üks organisatsiooni töötaja määratakse keskkonnajuhtiks. Sõltuvalt organisatsiooni suurusest ei pruugi see olla täistööajaga ametikoht. Keskkonnajuhi võib välja koolitada konsultant esmakordse sertifitseerimise ajal või eelmine keskkonnajuht. Keskkonnajuhi ülesanded on

- olla konsultandi kõneisik (protsessi alguses);
- olla sertifitseerija/tõendaja kõneisik esmakordse sertifitseerimise ja uuestisertifitseerimise ajal;
- tagada vastavus kindlaksmääratud kriteeriumidele;

⁽¹⁾ Üldise kriteeriumi 1933 kohaselt ettevõtja peab kindlaks tegema muud ettevõttega seotud olulised keskkonnaaspektid ning kaaluma mis tahes vajalike meetmete võtmist ja/või asjaomaste aspektide lisamist iga-aastasesse kliimat ja keskkonda käsitlevasse aruandesse ja/või nende jälgimist tegevuskava kaudu.

- koolitada ja innustada kaastöötajaid;
- koostada ja esitada ELHi veebiportaalis iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne;
- arutada kõnealust aruannet iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatuses raames juhtkonnaga ja töötajate koosolekutel töötajatega, levitada seda organisatsioonis intraneti või muude organisatsioonisiseste suhtluskanalite kaudu;
- teavitada kaastöötajaid eeskätt organisatsiooni üldisest keskkonnapoliitikast ja järgmise aasta eesmärkidest, mis on kindlaks määratud iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes;
- panustada pidevalt keskkonnatoime parandamisse.

ELHi raames pakutakse veebipõhist koolitust, mille eesmärk on õpetada keskkonnajuhti, kuidas täita iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne ning eelkõige kuidas saavutada uuestisertifitseerimine.

ELHis on ette nähtud suunised keskkonnajuhile, nagu nõutakse üldises kriteeriumis 1947, mille kohaselt ettevõtja peab koostama ELHi rakendamise eest vastutavale töötajale kirjalikud suunised. Keskkonnajuht peaks kaasama ja innustama organisatsiooni töötajaid. ELHi sihtasutuse väitel on töötajate aktiivne kaasamine ELHi nurgakivi.

Suuremates organisatsioonides võib kaasata lisapersonali keskkonnajuhtimise töörühma⁽¹⁾ loomise teel. Keskkonnajuhtimise töörühm võib olla osa tervise, ohutuse ja keskkonna töörühmast, mille moodustamine on tulenevalt seadusest kohustuslik organisatsioonides, kus on üle 50 töötaja.

3. Koolituse pakkumine

Ettevõtete ja organisatsioonide suhtes on siduv üldine kriteerium 1951, mille kohaselt ettevõtjal peab olema sisse seatud kord töötajatele tervise-, ohutus- ja keskkonnavalase baaskoolituse andmiseks ning töötajate teavitamiseks muudatustest. Kõnealune koolitus peab hõlmama usaldusväärseid väliskeskonnaga seotud menetlusi.

Selle eesmärk on tagada, et töötajatel on piisavad teadmised ja oskused, et teha oma tööd nõuetekohaselt ning kooskõlas tervist, ohutust ja keskkonda käsitlevate eeskirjadega. Töötajate koolitamise ulatus sõltub ettevõtte tegevusega kaasnevatest riskidest. ELHis lähtutakse põhimõttest, et organisatsioon tunneb ennast ja teab oma töötajate pädevust/vajadusi ise kõige paremini ning seepärast on tal endal kõige parem otsustada, millist koolitust on vaja. Sertifitseerija/töendaja kontrollib seda kriteeriumi suuliselt, küsides, millist korda ettevõtja rakendab oma vanade ja uute töötajate koolitamiseks tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud küsimustes.

Põhiküsimus on see, kas selle koolituse eesmärk on parandada keskkonnatoimet või keskendutakse selle raames üksnes ELHi menetlustele ning tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud riskide juhtimisele. Tervise-, ohutus- ja keskkonnavalane kontrollnimekiri, mida kasutatakse ELHis selle hindamiseks, kas töötajad on kursis ELHi tavadega, on kinnitus sellest, et töötajate koolitamisel minnakse menetlustest kaugemale ja käsitletakse selliseid olulisi keskkonnaga seotud valdkondi nagu jäätmekäitlus, energiatõhusus või ohtlike ainete käitlemine.

4. Töötajate kaasamine

EMASi nõuete täitmiseks kaasatakse töötajad protsessi, mille eesmärk on pidevalt parandada organisatsiooni keskkonnatoimet.

Nõutav on keskkonnatöörühma loomine organisatsioonis ja töötajate aktiivne kaasamine keskkonnavalasesse tegevusse⁽²⁾. Töötajaid teavitatakse kliimat ja keskkonda käsitleva aruande sisust ning samuti kaasatakse nad protsessidesse, mis aitavad parandada keskkonnatoimet, näiteks jäätmete sortimisse. Eri kriteeriumid (1953, 1962, 36) toetavad pidevat keskkonnatoime parandamist nn ideede panga kasutamise kaudu. Need ELHi sihtasutuse loodud ideede pangad sisaldavad eri meetmeid, mille abil parandada koostöös organisatsiooni töötajatega keskkonnatoimet sellistes valdkondades nagu transport, jäätmed või energia.

⁽¹⁾ Juhime tähelepanu, et tervise, ohutuse ja keskkonna töörühm (*arbeidsmiljøutvalg*) ning ELHi töörühm on erinevad üksused. Neist esimese olemasolu nõutakse seaduses, kui töötajaid on enam kui 50. ELHi töörühm ei ole kohustuslik, kuid ELHi sihtasutus soovib moodustada selle organisatsioonides, kus on rohkem kui teatud arv töötajaid. Tegemist võib olla ühe ja sama töörühmaga, et tagada tõhus korraldustöö ja ELHi lõimimine olemasolevatesse juhtimisstruktuuridesse.

⁽²⁾ 2016. aastal välja antud ELHi sertifitseerimiskäsiraamatu punkt 3.2.4 „Keskkonnatöörühma/projekti töörühma loomine ja selle liikmete määramine“.

Komisjoni järeldus

Juhtkond on seadusega kohustatud eraldama tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud menetluste nõuetekohaseks toimimiseks inimressursid ning peab vastavalt ELHi eeskirjadele määrama ELHi esindaja, nagu tuleb määrata esindaja EMASi puhul. Seepärast tehakse vastutavatele isikutele kättesaadavaks menetluste nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud inimressursid.

Samuti peavad organisatsioonid koolitama oma töötajaid tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud küsimustes, mis hõlmavad keskkonnatoime parandamist, ning kaasama töötajaid keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamisse ja keskkonnavalasessesse tegevusse.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **organisatsiooni struktuuri, koolituse pakumist ja töötajate kaasamist**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ning seega võib lugeda selle samaväärseks.

7. OSA

Nõuded dokumentidele

Asjaomane EMASi nõue

EMASis nõutakse keskkonnapoliitika, -eesmärkide, tegevuskavade ning juhtimissüsteemi kasutusala ja selle põhielementide dokumenteerimist, näiteks dokumente, mida on vaja organisatsiooni olulise keskkonnamõjuga seonduvate protsesside mõjusaks planeerimiseks ja ohjamiseks

(II lisa punkt A.4.4).

Vastavate ELHi nõuete hindamine

Organisatsiooni ning keskkonnajuhtimissüsteemi menetluste rakendamist ja eesmärkide saavutamist käsitlevad dokumendid peavad olema kättesaadavad.

ELHi veebisaidil on esitatud pikk loetelu sertifitseerimisel nõutavatest dokumentidest koos muude sertifitseerimise jaoks vajalike vormide ja kasulike vahenditega (*verktøy*) ning asjaomase sektoriga seotud teabega ⁽¹⁾. Paljud asjakohased dokumendid säilitatakse ELHi veebiportaalis ⁽²⁾. ELHi veebiportaalis esitatakse ka soovitusi dokumentide arhiveerimise kohta.

Sertifitseerijale/töendajale mõeldud suunises, milles käsitletakse üldist kriteeriumi 1944, palutakse sertifitseerijal/töendajal kontrollida, et dokumendid ning tervist, ohutust ja keskkonda käsitlevad andmed oleksid lihtsalt ja süstemaatiliselt säilitatud ning et ettevõtja teaks, kuidas teabele ligi pääseda. Kindlaksmääratud kriteeriumidega seotud dokumendid säilitatakse koos keskkonnavalasessidega ja ELHi veebiportaalis. Ettevõtja võib otsustada näidata neid sertifitseerijale/töendajale sertifitseerijaga/töendajaga kokkusaamisel, nende üleslaadimine portaali ei ole kohustuslik. Sertifitseerija/töendaja saab ettekujutuse sellest, kui hästi on süsteem tuntud töötajate seas, sertifitseerimis- või uuestisertifitseerimiskoosolekul.

Komisjoni järeldus

Selles osas keskendutakse asjakohaste dokumentide kättesaadavusele. Ehkki vaatlusaluse kahe süsteemi ulatus ei ole identne, võib ELHis ette nähtud teabe ülesehitust ja arhiveerimise struktuuri lugeda rahuldavaks.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **nõudeid dokumentidele**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ja seega võib lugeda selle samaväärseks.

Märkus: ELHi dokumenteerimismenetlus on mõeldud täitma ELHi dokumenteerimisvajadusi. Kui organisatsioon soovib taotleda EMASi kohast registreerimist, dokumenteerimismenetluse ulatust kohandatakse, et hõlmata kõik EMASi nõuded, sealhulgas need, mis ei ole praegu ELHi raames täidetud.

⁽¹⁾ <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy> ja (näide) <http://www.miljofyrtarn.no/2015-11-18-23-56-21/avfall>.

⁽²⁾ <https://rapporter.miljofyrtarn.no/Account/Login?ReturnUrl=%2F>. Juurdepääsu taotlemiseks võtke ühendust ELHi sihtasutusega.

8. OSA

Toimimisohje*Asjaomane EMASi nõue*

Oluliseks tunnistatud keskkonnanäaspektidega seostuvad toimingud tuleb teha kindlaksmääratud tingimustes. Selle tagamiseks tuleb organisatsioonil

- 1) sisse seada, ellu viia ja toimivana hoida dokumenteeritud menetlus(ed) selliste olukordade ohjamiseks, kus nende puudumine võiks viia kõrvalekaldumiseni keskkonnapoliitikast, -eesmärkidest ja -ülesannetest;
- 2) sätestada menetlus(t)es toimimiskriteeriumid ning
- 3) sisse seada, ellu viia ja toimivana hoida menetlused, mis on seotud organisatsiooni poolt kasutatavate kaupade ja teenuste oluliseks tunnistatud keskkonnanäaspektidega, ning teavitada tarnijaid, kaasa arvatud töövõtjaid, asjakohastest menetlustest ning nõuetest.

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. ja 2. ELHis nõutakse, et organisatsioon kehtestaks keskkonnapoliitika ja määraks kindlaks konkreetsed keskkonnatoimega seotud eesmärgid. Peale selle on Norra ettevõtjad sisekontrollieeskirjade alusel kohustatud seadma üldised sihid seoses tervise, ohutuse ja keskkonnaga. ELHi üldistes kriteeriumides 1945 ja 1947 on kindlaks määratud, et juhtimissüsteem peab sisaldama dokumenteeritud menetlusi nende tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud eesmärkide, sealhulgas pideva kriteeriumidele vastavuse saavutamiseks. Samuti peavad olema kehtestatud mittevastavusega tegelemise menetlused (üldine kriteerium 1950). Ühe teise ELHi kriteeriumiga (1949) kohustatakse ettevõtjaid tegema (ajakohastatud) riskihindamise ja koostama vastava tegevuskava.

Tuleb ette näha erimenetlused konkreetsete tööstusharude jaoks seoses asjaomastes tööstusharudes kasutatavate ohtlike toodetega (tööstusharupõhised kriteeriumid 983 ja 984 puhastussektori puhul, tööstusharupõhised kriteeriumid 1931, 1932 ja 1933 autokerede remontimise ja värvimise töökodade puhul ning tööstusharupõhine kriteerium 14 autoremonditöökodade puhul).

3. Pärast sertifitseerimist peab ettevõtja teavitama oma kliente ja tarnijaid oma keskkonnanäasest tegevusest (üldine kriteerium 5). Kõigi oluliste hangete jaoks tuleb kehtestada asjakohased keskkonnakriteeriumid (üldine kriteerium 1954) ja ettevõtja peab mõjutama oma peamisi tarnijaid läbima keskkonnanäasest sertifitseerimist. Samamoodi peab ettevõtja mõjutama oma tarnijaid esitama teavet tarnijate tootekataloogis leiduvate kolmanda isiku ökomärgisega toodete kohta ja statistikat, mis käsitleb nende toodete hankeid (üldine kriteerium 1956).

Komisjoni järeldus

Selles osas keskendutakse menetlustele, mis on sisse seatud piisava toimimisohje tagamiseks. ELHis kavandatud menetlusi koos Norra sisekontrollieeskirjadega ning asjaomaseid teabevooge võib pidada rahuldavaks.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **toimimisohjet**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ja seega võib lugeda selle samaväärseks.

9. OSA

Valmisolek hädaolukorraks ja hädaolukorras tegutsemine*Asjaomane EMASi nõue*

1. Organisatsioon peab sisse seadma, ellu viima ja toimivana hoidma menetluse(d), et selgitada välja võimalikud hädaolukorrad ja õnnetused ning kuidas ta nende korral tegutseb.
2. Organisatsioon peab tegutsema vastavalt tegelikele hädaolukordadele ja õnnetustele ning ära hoidma või leevendama nendega kaasnevat ebasoodsat keskkonnamõju.
3. Organisatsioon peab korrapäraselt üle vaatama oma hädaolukordadeks valmisoleku ja nendele reageerimise menetlused ning vajaduse korral neis muudatusi tegema.
4. Samuti peab organisatsioon neid menetlusi korrapäraselt katsetama seal, kus see on teostatav.

(II lisa punkt A.4.7)

Vastavate ELHi nõuete hindamine

See küsimus on reguleeritud üldise kriteeriumiga 1949, mille kohaselt ettevõtja peab esitama töö- ja väliskeskkonda hõlmava ajakohastatud riskihinnangu ning vastava tegevuskava.

Tööstusharudes, kus see säte on eriti asjakohane, on kehtestatud eraldi õigusnormid. Norra ettevõtjad saavad hõlpsasti kontrollida, millised õigusaktid on nende suhtes kohaldatavad, kasutades valitsuse veebisaiti *Regelhjelp*, ⁽¹⁾ kus ettevõtjale esitatakse organisatsiooni kordumatu koodi sisestamisel asjakohaste õigusaktide loetelu. Näiteid õigusnormide kohta, mis on seotud hädaolukorraks valmisolekuga ja hädaolukorras tegutsemisega eri tööstusharudes, leiab kodanikukaitse direktoraadi veebisaidilt ⁽²⁾. Tuleb siiski märkida, et ELHis tavaliselt ei sertifitseerita rasketööstuse ettevõtteid või ettevõtteid, mis seisavad silmitsi keeruliste keskkonnaprobleemidega.

Valmisolekut ja tegutsemist käsitlevaid sätteid sisaldavad ka ELHi tööstusharupõhised kriteeriumid, kuigi mõnel juhul, näiteks laevaehitussektoris, tunduvad need piirduvat ohtlike ainete loetelude ja esmaabikursuseid käsitlevate sätetega. Küll aga käsitletakse neid küsimusi neis tööstusharupõhistes kriteeriumides, mis on kehtestatud ettevõtete jaoks, kus kasutatakse kemikaale või muid aineid (nt pesupesemisteenuste osutajad).

Komisjoni järelkus

Valmisolek hädaolukorraks ja hädaolukorras tegutsemine on Norra õiguses rangelt reguleeritud ⁽³⁾. ELHis täiendatakse seda vajaduse korral üldiste ja tööstusharupõhiste kriteeriumidega.

Teadlikkust riskidest, valmisolekut ja tegutsemist käsitlevaid eeskirju, nende eeskirjade tõhusat kohaldamist ning menetluste läbivaatamist kontrollitakse sertifitseerimise ja uuestisertifitseerimise ajal ning protsessi käigus, mis kulmineerub iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatusega.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **valmisolekut hädaolukorraks ja hädaolukorras tegutsemist**, vastab asjaomastele EMASI nõuetele ning seega võib lugeda selle samaväärseks.

10. OSA

Kontroll, siseaudit ja parandusmeetmed

Asjaomane EMASI nõue

1. Organisatsioon peab oma keskkonnajuhtimissüsteemi raames ja kooskõlas oma eesmärkidega sisse seadma, ellu viima ja toimivana hoidma menetluse(d) oma keskkonnale olulist mõju avaldada võivate toimingute põhiomaduste korrapäraseks kontrollimiseks ja vajaduse korral parandusmeetmete rakendamiseks (II lisa punkt A.5.1).

Organisatsioon peab tegema vastavalt EMASI määruse artikli 4 lõike 1 alapunktis c, artiklis 9 ja III lisa sätestatud nõuetele siseauditi, et hinnata rakendatavat juhtimissüsteemi ja kindlaks teha, kas see on kooskõlas organisatsiooni poliitika ja kavaga (sh õigusnormidega). Auditi teeb pädev audiitor vähemalt kord aastas ja organisatsiooni kogu tegevust hõlmava auditeerimistsükli pikkus on kuni kolm aastat (VKEde puhul neli aastat).

2. Organisatsioon peab sisse seadma, ellu viima ja toimivana hoidma menetluse(d) tegeliku ja võimaliku nõuete mittevastavuse kindlakstegemiseks, uurimiseks ja kõrvaldamiseks ning parandus- ja ennetusmeetmete rakendamiseks. Parandus- ja ennetusmeetmete tulemused tuleb registreerida ning nende mõjusust tuleb üle vaadata (II lisa punkt A.5.3).
3. Siseauditi tulemusena peaks valmima juhtkonnale esitatav aruanne, milles käsitletakse auditi tulemusi ja järeldusi (artikli 4 lõike 1 punktid b ja c, artikli 6 lõike 2 punkt a, artikkel 9, II lisa punkt A.5, III lisa).

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ <https://www.dsb.no/>, nt õigusnormid, milles käsitletakse kaitset tulekahju, plahvatuse, ohtlike ainete jms eest: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-14-20#KAPITTEL_2.

⁽³⁾ <https://www.dsb.no/>.

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. Toimingute põhiomaduste kontrollimine ning keskkonnanjuhtimissüsteemi ja organisatsiooni poliitika ja kava omavahelise vastavuse hindamine siseauditi kaudu

Üldise kriteeriumi 6 alusel peab juhtkond tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning ELHi menetlused kord aastas üle vaatama, et hinnata, kas need toimivad nii nagu kavandatud. Juhime tähelepanu, et see kriteerium on tähistatud sümboliga „S“, mis osutab sellele, et kriteeriumil on õiguslik alus.

Lisaks on kriteeriumi 6 käsitlevates suunistes öeldud, et kriteeriumi õiguslik alus on ettevõtetes toimuvat süstemaatilist tervise-, keskkonna- ja ohutusalast tegevust käsitlevate eeskirjade (sisekontrollieeskirjad) punkt 5.8. Ettevõtja peab jälgima tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi, seda rakendama ning tegema igal aastal auditi kandmaks hoolt selle eest, et tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteem toimib nii nagu kavandatud. Väliskeskonna jaoks ette nähtud ELHi menetlused tuleb lõimida tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning muuta siseauditi lahutamatuks osaks. Tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning ELHi lõimitud menetluste eest vastutab eeskätt juhtkond, kes peab süsteemi ja menetlused kord aastas üle vaatama kandmaks hoolt selle eest, et need toimivad nagu kavandatud. Viis, kuidas juhtkond selle ülevaatuse teeb, võib ettevõtte eriineda. Oluline on leida praktilised lahendused.

NB! On oluline, et konsultant/ettevõtja kontrolliks tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud kriteeriumide kõrval ka ettevõtte tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi tervikuna. Konsultant/ettevõtja peab kontrollima, kas tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteem toimib praktikas hästi ja kas see on hästi üles ehitatud.

Iga-aastane juhtkonnapoolne ülevaatus tehakse ning ELHi kohasel sertifitseerimisel nõutavad lisadokumendid esitatakse ja menetlused rakendatakse seega kõrvuti Norra sisekontrollieeskirjadest tuleneva õigusliku kohustusega teha organisatsiooni tervise-, ohutus- ja keskkonnavalase tegevuse iga-aastane audit (¹). Selle tervikliku protsessi raames peab ettevõtja kontrollima, kas tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteem toimib praktikas hästi ja kas see on hästi üles ehitatud.

Selle tulemusel lõimitakse ELHi keskkonnamenetlused juba kehtivasse tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning tugevneb juhtimissüsteem tervikuna nii töö- kui ka väliskeskonna suhtes.

Auditid/kontrollid põhinevad ELHi sihtasutuse esitatud spetsiaalsetel sektoripõhistel kontrollnimekirjadel, vormidel ja näidetel, mis kajastavad keskkonnoahu taset eri sektorites. Kontroll hõlmab ka ELHi menetlusi ning ettevõtja enda kindlaks määratud keskkonnavalaseid eesmärke ja saavutusi, mida on kirjeldatud iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes.

Sõltuvalt ettevõtte suurusest võib siseaudiitor kontrollida süsteemi enne iga-aastast juhtkonnapoolset ülevaatuset või väikeettevõtjate puhul asjaomasel juhtkonna koosolekul. Iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatuse raames hinnatakse kõrvalekaldeid, saavutusi ja eesmärke ning seatakse uued sihid.

Juhtkonnapoolse ülevaatuse kõrval on keskkonnavalased eesmärgid ja saavutused dokumenteeritud **iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes**. Selles hinnatakse eespool nimetatud tegureid, kontrollitakse edusammude tegemist ja eesmärkide saavutamist ning seatakse uued sihid täiustuste tegemiseks järgmisel aastal. Juhtkond hindab kõnealust aruannet igal aastal juhtkonnapoolse ülevaatuse raames.

2. Nõuetele mittevastavuse kõrvaldamine

Tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ülevaatamise eesmärk on selgitada välja nõrgad kohad ning koostada kava nende kõrvaldamiseks. Ükskõik millise puuduse avastamisel töötatakse välja tegevuskava, mille eesmärk on asjaomane puudus kõrvaldada (kindlaksmääratud tähtjaks).

(¹) Sisekontrollieeskirja käsitlevate suuniste jao „Tervise-, keskkonna- ja ohutusalase tegevuse korrapärane ülevaatamine“ kohaselt peab ettevõtja lisaks korrapärasele järelemeetmele (nt ohutuskontrollid, töötajate koosolekud) vähemalt kord aastas tervise-, keskkonna- ja ohutusalase tegevuse põhjalikumalt üle vaatama ning hindama, kas see toimib. Ettevõtjal peab olema ülevaatuse jaoks kirjalik kord. Ülevaatuse tulemused peavad olema kergesti kättesaadavad. Ülevaatuse eesmärk on selgitada välja nõrgad kohad ja puudused ning need kõrvaldada. Oluline on leida põhjused ja tagada, et need ei korduks. Pärast ülevaatuse lõpetamist tuleb lisaks üldisele eesmärgile määrata täiustuste tegemiseks kindlaks konkreetsed eesmärgid. Süstemaatilist tervise-, keskkonna- ja ohutusalast tegevust käsitlevate eeskirjade kohta koostatud suunistes leiab PDF-vormingus aadressilt www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=77839. Eeskirjade terviktekst on kättesaadav aadressil <http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78950> ja inglise keeles aadressil <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>.

Enne sertifitseerimist või puuduse kõrvaldamist peavad olema täidetud kõik kriteeriumid, eelkõige need üldised ja tööstusharupõhised kriteeriumid, mis on üle võetud otse Norra õigusaktidest. Mittevastavust (sh ELHi-välise õigusnormidele) on käsitletud üldises kriteeriumis 1950, mis kohustab ettevõtjaid kehtestama mittevastavusest teatamise ja sellega tegelemise menetlused.

Kui sertifitseerimise või uuestisertifitseerimise käigus ilmneb mis tahes mittevastavus kriteeriumile, ELHi kohane sertifitseerimine peatatakse.

3. Juhtkonnale esitatav aruanne, milles käsitletakse auditi tulemusi ja järeldusi

Juhtkonnale esitatakse seoses iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatusega iga-aastane tervise-, ohutus- ja keskkonnanaruanne koos asjaomase tegevuskavaga ning iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne.

Komisjoni järeldus

Kontrollietapp hõlmab ELHi menetlusi ning vastavust õiguslikele nõuetele ja Norra sisekontrollieeskirjade nõuetele (¹). Kontrollide tulemused vaadatakse läbi juhtkonnapoolse ülevaatuse raames. Protsessi hõlbustamiseks on tehtavate kontrollide ulatus kindlaks määratud ELHi sihtasutuse koostatud sektoripõhise kontrollnimekirjaga.

Tervise-, ohutus- ja keskkonnaaudit, riskianalüüs ning nõuetele mittevastavuse kontrollimine ja vähendamine üheskoos moodustavad siseauditi, mille tulemusel kontrollitakse tervise-, ohutus- ja keskkonnaaspekte ning ELHi süsteemi. Tulemused vaatab üle juhtkond. Sertifitseerimisel ja uuestisertifitseerimisel kinnitab ka sertifitseerija, et audit on tehtud nõuetekohaselt ning et kõiki olulisi elemente on kontrollitud ja neist on aru antud.

Kuna vaatlusalused kaks süsteemi on erinevad, võib erineda auditi ulatus, ehkki sarnaste eesmärkide saavutamiseks kohaldatakse võrreldavaid menetlusi. Juhul kui organisatsioon soovib üle minna EMASile, on sisse seatud menetluste ulatust siiski võimalik kohandada (nt kaasata täiendavad konkreetset keskkonnanaspektid).

Keskkonnajuhi ülesanne on koostada siseauditi eri osade põhjal aruanne ja esitada see ülevaatomiseks juhtkonnale. Sellega toetatakse keskkonnasüsteemi ning keskkonnatoime hindamist keskkonnapoliitika ja -kava valguses.

Nende asjaolude põhjal leiab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **kontrolli, siseauditi ja parandusmeetmeid**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ning seega võib lugeda selle samaväärseks.

Märkus: praegu kohaldatavad ELHi auditimenetlused on kavandatud selleks, et tagada ELHi juhtimissüsteemi kontroll. Kui organisatsioon soovib taotleda EMASi kohast registreerimist, siseauditi ulatust kohandatakse, et hõlmata kõik EMASi nõuded, sealhulgas need, mis ei ole praegu ELHi raames täidetud.

11. OSA

Teavevahetus (organisatsioonisisene ja -väline)

Asjaomane EMASi nõue

1. Organisatsioonid peavad seadma keskkonnajuhtimissüsteemi raames sisse organisatsioonisisese ja -välise teavevahetuse menetluse. Organisatsioonivälise teavevahetuse menetluse kaudu peavad organisatsioonid suutma tõendada, et nad peavad üldsusega ja muude huvitatud isikutega, sealhulgas kohalike kogukondade ja klientidega, avatud dialoogi oma tegevuse, toodete ja teenuste keskkonnamõju üle.
2. Organisatsioonid peavad tagama läbipaistvuse ja esitama organisatsioonivälisele sidusrühmadele korrapäraselt keskkonnateavet, tuginedes IV lisas (keskkonnanalane aruandlus) esitatud nõuetele.

See teave hõlmab muu hulgas organisatsiooni keskkonnapoliitikat, kõikide oluliste keskkonnanaspektide kirjeldust, keskkonnanägemise ja -ülesannete kirjeldust, lisas kindlaksmääratud näitajaid, õigusnormide täitmist ja viidet kohaldatavatele õiguslikele nõuetele.

(¹) <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>.

Selle teabe kinnitab kord aastas (või VKEde puhul kord kahe aasta jooksul) akrediteeritud või litsentsitud tõendaja.
(Artikli 4 lõike 1 punkt d, artikli 5 lõike 2 punkt a, artikli 6 lõike 2 punkt b, II lisa punkt B.5, IV lisa)

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. Teabevahetus põhineb iga-aastaselt kliimat ja keskkonda käsitleval aruandel.

ELHi esialgne keskkonnaülevaade, kus esitatakse täidetavate kriteeriumide loetelu, laaditakse üles ELHi veebiportaali, kuid seda ei avalikustata. See ei ole mõeldud olema teabevahetusvahend, vaid pigem organisatsiooni hindamisvahend. Üldise kriteeriumi 7 kohaselt tuleb avalikustada üksnes iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne ning keskkonnapoliitika.

Kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne on keskkonnavalase tegevuse juhtimise vahend, mis tuleb esitada iga aasta 1. aprilliks. Eesmärk on, et ettevõtja dokumenteeriks igal aastal keskkonda käsitlevas aruandes oma keskkonnatoime paranemise.

Kõnealune aruanne koosneb kahest osast: aruanne eelmise aasta keskkonnatoime kohta ja tegevuskava järgmiseks aastaks.

Aruanne põhineb suurel hulgal näitajatel, mis hõlmavad muu hulgas järgmist:

töötajate arv, töötajate töölt puudumine (haiguspuhkus), käive, keskkonnahoidlikud hanked ja enda tarbeks hangitud ökomärgisega toodete arv, sertifitseeritud tarnijad, paberikasutus, kogu energiakasutus, köetavate ruumide pindala, energiaklass, soojusvõimsus (kasutatava kütte liik), kütusekasutus, sõidukilomeetrid, sõidukite liik ja arv, lennureisid ning sorditud ja sortimata jäätmete maht, millele lisanduvad muud valitud kriteeriumiga seotud keskkonnaaspektid. Osa neist näitajatest määratakse kindlaks samal ajal tööstusharupõhiste kriteeriumide kindlaksmääramisega ja seepärast varieeruvad need sõltuvalt tegevusvaldkonnast.

Ehkki ELH ei ole mõeldud tööstusorganisatsioonide jaoks, hõlmab aruandlus mitut EMASi põhinäitajat. Näiteks esitas toidukaupade hulgimüüja Arne Sjule oma iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes näitajad, mis käsitlesid energiatõhusust, materjalitõhusust hangete kontekstis, jäätmeid ning CO₂-heidet (hinnates kütusekasutust ja tehtud lennureise).

Sellel põhjal ei anta aru kõikidest IV lisa loetletud põhinäitajatest ja aruandlus ei ole samavõrd kvantitatiivne kui EMASi raames. See on vaieldamatult seotud ELHis rakendatava eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumide süsteemiga, kus määratakse eelnevalt kindlaks sektori eripära arvesse võtvad näitajad. Näiteks ei sisaldanud eespool nimetatud toidukaupade hulgimüüja iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne näitajaid kemikaalide (nagu lämmastikoksiid ja tahked osakesed) õhkuheite, vetteheite ja elurikkuse kohta. Kuigi EMASis nõutavate näitajate valik on laiem, tuleks siiski märkida, et ka EMASis osalev organisatsioon võib otsustada mõne näitaja kohta mitte aru anda, kui ta suudab põhjendada, et asjaomane näitaja ei ole tema oluliste otsuste keskkonnaaspektide vaatenurgast asjakohane.

ELHis käsitletakse täiendavaid olulisi aspekte üldise kriteeriumi 1963 kaudu (mille kohaselt ettevõtja on kohustatud selgitama välja muud keskkonnaspektid ja neid käsitlema) ning neist antakse aru iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes. Ettevõtjad võivad minna oma aruandluses kaugemale ning lisada kliimat ja keskkonda käsitlevasse aruandesse ettevõtja taotlusel välja töötatavad ettevõttepõhised näitajad.

Veebiportaalis esitatud juhiste abil koostatavasse aruandesse lisatakse järgmise aasta tegevuskava. Portaalil tuleb täita kõiki kohustuslikud väljad, muude väljade täitmine on vabatahtlik. Kui mõni väli ei ole ettevõtte puhul asjakohane või kui mõnda välja ei ole võimalik täita, tuleb esitada märkuste väljal selgitus.

Õigusnormide täitmist käsitlevat teavet ja viidet kohaldatavatele õiguslikele nõuetele kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes ametlikult ei esitata. Küll aga võidakse viidata selles aruandes parandusmeetmetele, mida rakendatakse avastatud mittevastavuse tõttu.

2. Iga-aastase kliimat ja keskkonda käsitleva aruande koostab organisatsiooni töötaja (keskkonnajuht), nagu ka EMASis. Seda kontrollib sertifitseerija/tõendaja sertifitseerimise ja iga kolme aasta tagant toimuva uuestisertifitseerimise käigus.

Aruanne esitatakse teistele organisatsiooni töötajatele (üldine kriteerium 1952) (koosolekutel ja intraneti vahendusel) ning juhtkonnale (iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatuse ajal). Üldise kriteeriumi 7 läbivaatamisel ⁽¹⁾ (2017. aasta mais) suurendati süsteemi läbipaistvust, nõudes, et ettevõtja avalikustaks kõnealuse aruande üldsusele, klientidele, tarnijatele ja koostööpartneritele. Aruanne tuleb avaldada esmakordsel sertifitseerimisel ja igal järgneval aastal.

Avaldamisel tuleb kinni pidada isikuandmete kaitset ja eraelu puutumatust käsitlevatest Norra õigusnormidest, jättes avaldamata näitajad haiguspuhkuse ja aastakäibe kohta.

Komisjoni järeldus

Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne on ELHi aruandluse alus (nii sise- kui ka üldsusele suunatud aruandluse puhul). Selles antakse kindlaksmääratud näitajatele tuginedes läbipaistev ülevaade organisatsiooni keskkonnatoimest. Sarnaselt kogu ELHi süsteemiga põhineb kõnealune aruanne meetodil, mille puhul kriteeriumide/näitajate loetelud määratakse eelnevalt kindlaks sektori tasandil. See meetod erineb EMASi süsteemist, kus kõik aspektid määratakse kindlaks ja kõikidest aspektidest antakse aru **individualiseeritud analüüsi põhjal**.

Erinevusi on ka aruannete sisus. Nagu EMAS, sisaldab ka ELHi iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne organisatsiooni ning tema keskkonnajuhtimissüsteemi ja keskkonnapoliitika kirjeldust, samuti teavet kohaldatud kriteeriumide ja sertifikaadi oleku kohta. Erinevused esinevad seoses teabega, mis esitatakse kõikide organisatsioonide suhtes kohaldatavate põhinäitajate, õiguslike nõuetega seotud aruandlusnõuete ja organisatsiooni tulemuslikkuse kohta nende täitmisel.

Iga-aastane aruanne avalikustatakse töötajatele ja sidusrühmadele kooskõlas üldise kriteeriumiga 1952. Iga-aastast kliimat ja keskkonda käsitlevat aruannet tuleb tutvustada kõikidele töötajatele koosolekutel või intraneti vahendusel. Ettevõtja peab avalikustama aruande ka üldsusele, klientidele, tarnijatele ja koostööpartneritele. Aruanne tuleb avaldada esmakordsel sertifitseerimisel ja igal järgneval aastal. Tänu aruande avaldamisele saavad töötajate kõrval aruandele juurdepääsu ka organisatsioonivälised osalejad.

Sertifitseerija kinnitab ELHi aruande sertifitseerimisel ja seejärel iga kolme aasta tagant (uuestisertifitseerimisel). EMASis peab kolmandast isikust tõendaja kinnitama EMASi keskkonnaaruande kord aastas või VKEde puhul kord kahe aasta jooksul. Olgu märgitud, et 98 % ELHi sertifitseeritud ettevõtetest oleks hõlmatud VKEde suhtes kohaldatava erandiga, kui nad oleksid EMASis registreeritud.

Mõlema aruandluskorra eesmärk on anda kindlaksmääratud keskkonnaaspektidega seotud näitajate põhjal õiglane ülevaade organisatsiooni keskkonnatoimest. Mõlemad on asjakohased vastavat keskkonnajuhtimissüsteemi toetava meetodika vaatenurgast. Samas mõjutavad kõnealuse kahe süsteemi meetodilised erinevused ka nende süsteemide aruandlusosa. Lisaks tuleb EMASi keskkonnaaruandes esitada kinnitus õigusnormidele vastavuse kohta ja organisatsioonivälise tõendaja kinnitab keskkonnaaruande kord aastas või VKEde puhul kord kahe aasta jooksul. Nende erinevuste tõttu ei saa seda osa lugeda vastavaks kõikidele EMASi nõuetele.

Nende asjaolude põhjal leiab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **organisatsioonisisest ja -välist teabevahetust**, sobib osaliselt kokku asjaomaste EMASi nõuetega.

Võimalikud meetmed, mille abil kaotada erinevused EMASi nõuetega

Ehkki vaatlusalust ELHi osa ei saa lugeda samaväärseks, on analüüsist näha suurt sarnasust paljude asjaomaste EMASi nõuetega. Et saavutada vastavus kõikidele asjaomastele nõuetele, oleks vaja, et

- ELHi organisatsiooni avaldatud keskkonda ja kliimat käsitlev aruanne sisaldaks kõiki EMASi määruse IV lisas nõutud elemente, eelkõige
 - EMASi määruse I lisas esitatud menetluse põhjal kindlaks tehtud organisatsiooni oluliste keskkonnaaspektide kirjeldust,

⁽¹⁾ Üldise kriteeriumi 7 kohaselt peab ettevõtja koostama esmakordsel sertifitseerimisel kliimat ja keskkonda käsitleva aruande. Pärast esmakordset sertifitseerimist tuleb kogu eelnevat kalendriaastat hõlmav iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne koostada ja esitada ELHi portaalis iga aasta 1. aprilliks. Iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne tuleb teha kättesaadavaks üldsusele, klientidele, tarnijatele ja koostööpartneritele.

- asjakohaseks peetavaid põhi- ja erinäitajaid,
- viidet kohaldatavatele keskkonnavalastele õiguslikele nõuetele ja teavet nende õiguslike nõuete täitmise kohta;
- akrediteeritud või litsentsitud sertifitseerija kinnitaks kliimat ja keskkonda käsitleva aruande kord aastas või VKEde puhul kord kahe aasta jooksul; sertifitseerija tagaks asjakohast meetodit kasutades, et kindlaks on tehtud ja arvesse on võetud kõik asjakohased keskkonnaaspektid, näitajad ja õiguslikud nõuded.

12. OSA

Juhtkonnapoolne ülevaatus

Asjaomane EMASi nõue

Võttes aluseks siseauditid, vastavust käsitlevad hinnangud, sidusrühmadega peetava dialoogi (sh kaebused), teabe, mis käsitleb organisatsiooni tulemuslikkust keskkonnaeesmärkide saavutamisel ning parandus- ja ennetusmeetmeid, samuti eelmise juhtkonnapoolse ülevaatu, vaatab tippjuhtkond üle organisatsiooni keskkonnajuhtimissüsteemi, et tagada selle jätkuv sobivus, piisavus ja mõjus. Ülevaatu raames tuleb hinnata täiustamisvõimalusi ning vajadust muuta keskkonnajuhtimissüsteemi, sh keskkonnapoliitikat, -eesmärke ja -ülesandeid. (II lisa punkt A.6)

Vastavate ELHi nõuete hindamine

Juhtkonnapoolne ülevaatus on hõlmatud üldise kriteeriumiga 6, kus on öeldud, et juhtkond peab tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning ELHi menetlused kord aastas üle vaatama, et hinnata, kas need toimivad nii nagu kavandatud.

ELHi andmetest ⁽¹⁾ on näha, et seda tehakse enamjaolt ELHi iga-aastase juhtkonnapoolse ülevaatu käigus, kus keskendutakse tervise-, ohutus- ja keskkonnasüsteemi ning ELHi menetluste ülevaatamisele ning hinnatakse keskkonnatoimet, millest on antud aru iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes.

Peadirektor ja ELHi rakendamise eest vastutav töötaja ning esindaja tööohutuse küsimustes ja esindaja töötervishoiu küsimustes tulevad kord aastas kokku, et süsteem üle vaadata ja seda hinnata.

Esitatud näite põhjal hõlmab ELHi organisatsiooni iga-aastane juhtkonnapoolne ülevaatus järgmist:

- käsitletakse süsteemi täiustamise võimalusi; kehtestatakse ja vaadatakse üle tegevuskavad;
- hinnatakse õigusaktide või eeskirjade rikkumisi, mis on aruandeperioodil avastatud;
- hinnatakse iga-aastases kliimat ja keskkonda käsitlevas aruandes kirjeldatud keskkonnatoimet;
- püstitatakse uued keskkonnaeesmärgid iga-aastase kliimat ja keskkonda käsitleva aruande jaoks koostatavas tegevuskavas.

Komisjoni järeldused

ELHi juhtkonnapoolse ülevaatu põhiidee sarnaneb vägagi EMASi juhtkonnapoolse ülevaatu põhiideega, kuivõrd see peegeldab suures osas EMASi määruse sätteid.

Nende asjaolude põhjal tunnistab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **juhtkonnapoolset ülevaatus**, vastab asjaomastele EMASi nõuetele ja seega võib lugeda selle samaväärseks.

Sertifitseerimisasutustele kehtivad akrediteerimis- või litsentsimisnõuded

Järgmises analüüsis hinnatakse akrediteerimis- või litsentsimisnõudeid, mis võimaldavad kolmandast isikust kvalifitseeritud audiitoril kontrollida vaatlusaluseid süsteeme.

⁽¹⁾ Sh <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy>.

Asjaomane EMASi nõue

1. EMASis nõutakse, et juhtimissüsteemi põhielemente hindaks sõltumatu akrediteeritud või litsentsitud tõendaja. Tõendatavad elemendid on kindlaks määratud EMASi määruse artiklis 18.
2. Enne registreerimist tõendab akrediteeritud või litsentsitud tõendaja esialgse keskkonnaülevaate, keskkonnajuhtimissüsteemi, auditimenetluse ja selle rakendamise ning kinnitab keskkonnanaruande (artikli 4 lõige 5).
3. Registreeringu pikendamiseks teeb registreeritud organisatsioon vähemalt iga kolme aasta tagant järgmist (artikkel 6):
 - a) laseb tõendada kogu keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi ning selle rakendamise;
 - b) koostab keskkonnanaruande vastavalt IV lisas esitatud nõuetele ja laseb selle tõendajal kinnitada ning ilma, et see piiraks eespool nimetatud punktide kohaldamist, koostab **vahepealsetel aastatel** ajakohastatud keskkonnanaruande vastavalt IV lisas esitatud nõuetele ja laseb selle tõendajal kinnitada.Määruse artikliga 7 on väikeste organisatsioonide jaoks ette nähtud erand, mille kohaselt eespool nimetatud ajavahemikke pikendatakse kolmelt aastalt nelja aastani ning ühelt aastalt kahe aastani, tingimusel et on täidetud konkreetsed tingimused.
4. Tõendamise ja kinnitamise teeb akrediteeritud või litsentsitud tõendaja vastavalt artiklites 25 ja 26 sätestatud tingimustele.
5. Tõendajad akrediteeritakse või litsentsitakse EMASi määruse artiklis 20 sätestatud nõuete põhjal. Eeskätt peab tõendaja esitama asjakohased tõendid oma pädevuse kohta, sealhulgas teadmiste, asjaomase kogemuse ja tehniliste võimuste kohta taotletud akrediteeringu või litsentsi valdkonnas.

Vastavate ELHi nõuete hindamine

1. *Sõltumatu tõendaja.* ELHis nõutakse, et süsteemi rakendamist kontrolliks kolmandast isikust sertifitseerija/tõendaja. Selle sertifitseerija/tõendaja on koolitanud ja heaks kiitnud ELHi sihtasutus ning ametlikult määranud omavalitsusüksus. Sertifitseerija/tõendaja hindab eeskätt seda, kas organisatsioon täidab ELHi süsteemis konsultandi poolt välja valitud üldiseid ja tööstusharupõhiseid kriteeriume. Sertifitseerija/tõendaja töö kontrollib igal sertifitseerimisel (iga kolme aasta tagant) ELHi sihtasutus.
2. *Enne sertifitseerimist toimuv välishindamine.* Pärast seda, kui ettevõtja on andnud oma tegevusest aru, teeb sertifitseerija/tõendaja ELHi kohase sertifitseerimise. Selle raames kontrollitakse vastavust eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumidele (nii üldistele kui ka tööstusharupõhistele), sealhulgas veendutakse selles, et organisatsioonil on ajakohastatud ülevaade tema suhtes kohaldatavatest õiguslikest nõuetest ning mittevastavusega tegelemise süsteem. Kõige asjakohasemad õiguslikud nõuded on ümber sõnastatud ELHi kriteeriumideks, mille täitmist kontrollitakse eraldi. Seega taandub tõendamisprotsess kontrollnimekirja alusel tehtavale keskkonnanaruande kontrollile, mille jaoks kasutatakse standardseid veebipõhiseid vahendeid, kus on iga kriteeriumi kohta esitatud konkreetsed suunised⁽¹⁾. Pärast sertifitseerija tehtud hindamist kontrollib ELHi sihtasutus eraldi iga sertifitseerimist ja kiidab selle enne sertifikaadi välja andmist või pikendamist heaks.
3. *Registreeringu pikendamine.* ELHi sertifikaati tuleb iga kolme aasta tagant pikendada.

Enne uuestisertifitseerimist peab organisatsioon olema kriteeriumid üle vaadanud ja kontrollinud, kas ta endiselt vastab kehtivatele kriteeriumidele. Seda protsessi käsitlevad dokumendid tuleb teha kättesaadavaks veebiportaalis.

Uuestisertifitseerimisel kontrollib tõendaja, kas iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne on esitatud, nagu nõutud, igal aastal. Kui seda ei ole tehtud, tuleb koostada vahelejäätunud aastaaruanded, mida saab esitada ka tagantjärele.

Uuestisertifitseerimisprotsess on identne sertifitseerimisprotsessiga. Sertifitseerija/tõendaja tähelepanu keskmes on pidevad (keskkonnanalased) edusammud.

Vahepealsetel aastatel organisatsioonivälist tõendamist ei toimu. Vahepealsed kliimat ja keskkonda käsitlevad aruanded koostatakse organisatsiooni siselt. Kuna 98 % ELHi sertifitseeritud ettevõtetest on väikesed organisatsioonid, tuleks tõendamise sagedust võrrelda EMASi määruse artikli 7 kohase tõendamise sagedusega (iga kahe aasta tagant).

⁽¹⁾ Vt 7. osa.

4. *Tõendamise ja kinnitamise nõuded.* Tõendamisel järgitakse eespool punktis 2 kirjeldatud protsessi.

Sertifitseerijad on saanud üldise koolituse ja nad tegutsevad paljudes sektorites (litsentsimine ei ole sektoripõhine). Sarnaselt EMASi tõendajatega määravad ELHi sertifitseerijad selgelt kindlaks ja lepivad organisatsiooniga kokku sertifitseerimise ulatuse (organisatsiooni osad, mis sertifitseeritakse), kontrollivad dokumente, külastavad organisatsiooni ning korraldavad küsitlusi ja kohapealseid kontrolle. Vastavalt ELHi sertifitseerimiskäsiraamatule võib sertifitseerija osaliselt tugineda sertifitseerimise ette valmistanud konsultandi esitatud kinnitusele (¹). Samuti saab sertifitseerija oma ülevaate dokumenteerida, tehes märkusi ja koostades kontrollnimekirja.

Kui sertifitseerija kiidab ettevõtte heaks, koostab ta lõpliku nõustumiskirja, kus ta kiidab heaks keskkonnanülevaate koos mis tahes aruandega avastatud ja kõrvaldatud mittevastavuse kohta. Mõlemad dokumendid salvestatakse veebiportaalis. Seejärel kontrollib ELHi sihtasutus dokumente ja kannab hoolt selle eest, et menetlus on kooskõlas eeskirjade ja suunistega. Kui see on tehtud, annab ELHi sihtasutus välja sertifikaadi.

ELHi sihtasutus kiidab sertifitseerija heaks, pakub sertifitseerijale koolitust ja jälgib sertifitseerija tööd oma veebiportaali kaudu. Sertifitseerimise juhised on esitatud ELHi sertifitseerimiskäsiraamatus. Sellega tagatakse ELHi litsentsimisnõuetele tuginedes tõendaja sõltumatus ja professionaalsus.

Nagu on märgitud eespool punktis 2, ei toimu ELHis iga-aastast eraldi kinnitamist.

5. *Akrediteerimis- või litsentsimisnõuded.*

ELHi sihtasutus on kehtestanud autonoomse audiitorite ja sertifitseerijate/tõendajate n-ö litsentsimise süsteemi. Sertifitseerija/tõendaja kiidab heaks ja koolitab ELHi sihtasutus, kes teeb ka sertifitseerija/tõendaja üle järelevalvet. Sertifitseerija/tõendaja tegutseb selle omavalitsusüksuse nimel, kus asub asjaomane organisatsioon. ELHi sihtasutus jälgib tema tööd tähelepanelikult, kuid üldjuhul ei akrediteeri teda ühegi standardse ja tunnustatud akrediteerimissüsteemi alusel. ELHi sihtasutus on sertifitseeritud kooskõlas standardiga ISO 9001, kuid ei vasta sertifikaatide andmise standardile (ISO 17021). Seepärast tuleks ELHi nõudeid võrrelda EMASi määruse artikliga 20 kehtestatud litsentsimisnõuetega.

Litsentsitud sertifitseerija määrab omavalitsusüksus. Seega kolmanda isiku poolne sertifitseerimine säilib, nagu säilib ka seos omavalitsusüksusega, kellel on aktiivne roll. Selle süsteemiga välditakse keerukust, hoides sel viisil kulud madalal. Kohalike tõendajate kättesaadavus on ELHi süsteemi edu tagamisel väga oluline, sest see võimaldab (peamiselt väikestel ja keskmise suurusega) ettevõtjatel, kelle puhul esinevad vaid mõned üksikud tõsised keskkonnaaspektid, saada sertifitseeritud mõistlike kuludega.

Mis puudutab ELHis kehtestatud tõendajate/sertifitseerijate kvalifikatsiooniga seotud nõudeid, siis

- ELHi tõendajaid/sertifitseerijaid on koolitatud nii, et neil oleks head teadmised sertifitseeritava keskkonnajuhtimissüsteemi (ELH) ja selle kriteeriumidesüsteemi kohta;
- ELHi tõendajaid/sertifitseerijaid ei akrediteeri konkreetse sektori jaoks; tõendajate/sertifitseerijate koolituse saamiseks heakskiitmisel lähtutakse nende üldisest pädevusest sellistes valdkondades nagu keskkond, tervise-, ohutus- ja keskkonnaküsimused, kvaliteedikontroll ja/või läbivaatamine. ELH tugineb suuresti kontrollitavate kriteeriumide täpsele kindlaksmääramisele. Selle lähenemisviisiga hoitakse kulud ettevõtjate jaoks madalal, suurendades sertifitseerijate arvu ja vähendades nende vajadust ühest kohast teise sõita;
- juriidilised teadmised on asendatud viitega konkreetsetele kriteeriumidele, millele on lisatud spetsiaalne suunis tõendajale;
- tehnilisi aspekte on vaja tunda vaid kõige olulisemates keskkonnaküsimustes (transport, energia, jäätmed jne). ELHis sertifitseeritakse tavapärase keskkonnamõjuga ettevõtteid.

(¹) ELHi sertifitseerimiskäsiraamatus on sertifitseerimisprotsessi kohta öeldud, et kõiki kriteeriume ei ole võimalik võrdse põhjalikkusega kontrollida, kuid kriteeriumid, mis on tähistatud tähega „D“ (dokumenteerimine), tuleb dokumenteerida. Keskkonnanülevaated peaksid sisendama usaldust ja olema üksikasjalikud, seepärast otsustatakse eeskätt nende ülevaadete põhjal seda, mida oleks vaja kontrollida. Sertifitseerija otsustab, milliseid tingimusi tuleks uurida põhjalikult ja milliseid kriteeriume saab kontrollida kohapealsete kontrollide käigus. Kui keskkonnanülevaate koostanud konsultant kinnitab, et asjaomased kriteeriumid on täidetud, võib sertifitseerija tugineda sellele kinnitusele, tingimusel et ei esine märke vastupidisest (halvasti koostatud keskkonnanülevaade, ebausaldusväärsed järeldused, muud asjaolud).

Et sertifitseerijad/tõendajad oleksid suutelised täitma oma ülesandeid, kantakse ELHi hoolt selle eest, et sertifitseerijad/tõendajad oleksid saanud allpool kirjeldatud kvalifikatsiooni (A) ja koolituse (B).

A. Sertifitseerijate/tõendajate kvalifikatsiooni nõuded:

- teadmised keskkonnateemadel (energia, transport, jäätmed, hanked, heited);
- auditeerimisalane kvalifikatsioon ja/või töökogemus;
- asjakohane töökogemus (mis on seotud keskkonnaga, tervise-, ohutus- ja keskkonnaküsimustega, standardiga ISO 14001, EMASiga vms);
- asjakohane ametialane taust (teaduse ja keskkonna, tervise-, ohutus- ja keskkonnaküsimuste, standardi ISO 14001, EMASi vms valdkonnas);
- muu asjakohane ametialane taust või töökogemus.

B. Sertifitseerija/tõendaja koolitus

Kui sertifitseerija/tõendaja on koolituse saamiseks heaks kiidetud, pakub ELHi sihtasutus talle individuaalset koolitust, mis hõlmab järgmist:

- sissejuhatus ELHi. Organisatsiooni lühiajalugu, võrgustik ja struktuur;
- eri rollid – konsultant, tõendaja, omavalitsuse koordinaator, juhatus ja organisatsioonis ELHi eest vastutav isik – ning nende rollide täitjate ülesanded;
- juhul kui kasutatakse väliskonsultanti, asjaomase konsultandi lühiselgitus sertifitseerimise poole liikumise protsessi praktiliste aspektide kohta, et parandada nende mõistmist;
- ELHi veebiportaal, sealhulgas keskkonnaülevaade, sertifitseerimisaruanne;
- iga-aastane kliimat ja keskkonda käsitlev aruanne;
- ELHi sertifitseerimis- ja uuetsertifitseerimisprotsess;
- auditimeetodid.

2017. aastal rakendatavad lisameetmed on

- läbivaatamine;
- tegutsemiseks tähtjalise heakskiidu andmine;
- sertifitseerijate/tõendajate jälgimine organisatsioonivälise organi poolt.

ELHi sihtasutus kavatseb tõhustada dialoogi Norra akrediteerimisasutustega ning vastata nende standarditele ja nõuetele, loobudes siiski sertifitseerijate/tõendajate akrediteerimisest, sest see suurendaks järsult end ELHi kohaselt sertifitseerida soovivate ettevõtete kulusid.

Komisjoni järeldus

ELHi juhtimissüsteemi hindamisel leidis kinnitust, et ELH erineb EMASist rakendatava meetodi (põhineb kriteeriumidel), ulatuse (hõlmab sektoreid, kus puuduvad keerulised keskkonnaaspektid) ja sihtrühma poolest (peamiselt VKEd). Need erinevused kajastuvad ka akrediteerimis- ja litsentsimisnõuetes, milles peegeldub ka mõni ELHi süsteemi eripära, nagu koostöö omavalitsusüksustega või soov hoida sertifitseerimiskulud madalal.

ELHi lähenemisviis hõlmab kolmandast isikust sertifitseerija poolset sertifitseerimist, mis sobib hästi kokku süsteemi eesmärkidega. Põhierinevused võrreldes EMASi kohase tõendamisega on järgmised:

- ELHi sertifitseerimisprotsessis hinnatakse eeskätt vastavust reale kriteeriumidele, mis moodustavad ELHi süsteemi tuuma, sealhulgas kinnipidamist kõige asjakohasematest õiguslikest nõuetest. EMASis sellist struktureeritud lähenemisviisi ei rakendata. Seal peab tõendaja hindama, kas konkreetne organisatsioon täidab nõuetekohaselt määruse nõudeid, sealhulgas tegema kindlaks asjakohased keskkonnaaspektid ja hindama vastavust õiguslikele nõuetele;
- ELHi sertifitseerija on eelkõige pädev hindama kindlaksmääratud kriteeriume. EMASis tähendab pädevus keskkonnaaspektide laiemat tundmist ja eriteadmisi asjaomases tööstussektoris;

- ELHi tõendajad saavad koolituse ja heakskiidu ELHi sihtasutuselt ning nende tööd jälgitakse individuaalselt. EMASI tõendajad akrediteerib või litsentsib ja nende üle teeb järelevalvet haldusasutus, mille valitsus on määranud EMASI määruse nõuete ja/või standardi ISO 17021 alusel;
- EMASis tehakse keskkonnanäide kinnitamiseks kord aastas organisatsiooniväline kontroll (VKEdel puhul tehakse see kontroll kord kahe aasta jooksul; enamik ELHi organisatsioone on VKEd). ELHis toimub sertifitseerimine iga kolme aasta tagant ilma vahepealse tõendamiseta.

ELH oma eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumidega, keskendumisega väikestele organisatsioonidele (süsteem hõlmab vaid mõnda üksikut ettevõtet, kus on üle 250 töötaja, ning ei hõlma ühtki rasketööstuse ettevõtet) ning sertifitseerimis-süsteemiga, mida rakendavad ELHi sihtasutuse järelevalve all omavalitsusüksused, on tõhus ja pragmaatiline süsteem VKEdele, kes soovivad hinnata ja täiustada oma tervise, ohutuse ja keskkonnaga seotud tavaid.

Kuna süsteem on üles ehitatud reale kriteeriumidele, ei pea ELHi sertifitseerija/tõendaja olema pädev avastama muid keskkonnaprobleeme või mittevastavusi, mis ei ole hõlmatud kindlaksmääratud kriteeriumidega. Peale selle võib konkreetsete sektoripõhiste või juriidiliste teadmiste puudumine takistada tal tegemast spetsiaalseid kohapealseid kontrolle või kontrollimast konkreetsete õigusliku alusega tehniliste andmete usaldusväärsust. Selline eraldi analüüs võib olla vajalik, et hinnata aspekte, mis jäävad väljapoole kindlaksmääratud kriteeriumeid, eriti üldise kriteeriumi 1963⁽¹⁾ kohaselt kindlaks tehtud lisaaspekte, ning et kontrollida vastavust õigusnormidele.

Käesoleva analüüsi põhjal võib järeldada, et ELH hõlmab sidusat kolmandast isikust sertifitseerija poolse sertifitseerimise süsteemi, mis sobib hästi kokku süsteemi ülesehituse ja eripäradega. ELHi tõendaja pädevusega seotud nõuded ei sobi siiski täielikult kokku EMASI määruse asjaomaste nõuetega.

Nende asjaolude põhjal leiab komisjon, et ELHi osa, milles käsitletakse **akrediteerimis- või litsentsimisnõudeid**, sobib osaliselt kokku asjaomaste EMASI nõuetega.

Kokkuvõte

ELH on hea ülesehitusega, tänapäevane ja õiglane süsteem, mille raames pakutakse paljudele eri sektorite eri suurusega organisatsioonidele kolmanda isiku poolset auditeeritud keskkonnanäide sertifitseerimist. Süsteem on üles ehitatud reale üldistele ja konkreetsetele kriteeriumidele, millele sertifitseerimist taotlev organisatsioon peab vastama. See lähenemisviis erineb EMASI lähenemisviisist, mille kohaselt tuleb määrata esialgselt kindlaks organisatsioonile omased olulised keskkonnaspektid, et toetada juhtimissüsteemi rakendamist.

Samuti on vaatlusalustel süsteemidel erinevad sihtrühmad. Kui ELHis keskendutakse selgelt VKEdele, siis EMASI võivad rakendada igas suuruses organisatsioonid, sealhulgas suured tööstusorganisatsioonid. Mis puudutab juhtimist, siis ELHi hoiab käigus ja selle nõuded määrab kindlaks ELHi sihtasutus. ELHi sihtasutus töötab ka litsentsimisasutusena, kes vastutab eri omavalitsusüksustes tegutsevate sertifitseerijate koolitamise ja heakskiitmise eest. EMASI juhtimine põhineb seadusandlikul aktil (ELi määrus), sellesse on kaasatud ametiasutuste määratud asutused ja selle jaoks on vaja akrediteeritud või litsentsitud tõendaja poolset tõendamist.

Nagu on rõhutatud kogu käesolevas dokumendis, taotletakse mõlema süsteemiga erinevate meetodite kaudu sarnast üldist eesmärki (parandada organisatsiooni keskkonnatoimet). Nõuded ei ole identsed. Mõni ELHi osa sobib asjaomaste EMASI nõuetega kokku osaliselt, samal ajal kui teised osad tunnistatakse kõnealuste nõuetega vastavuses olevaks. Neid ELHi osi, mis ei vasta täielikult EMASI nõuetele, ei saa tunnistada samaväärseks. Organisatsioonid, kelle eesmärk on üle minna EMASile, võivad kasutada käesolevat dokumenti, et neid ELHi osi enne EMASI kohase registreerimise taotlemist kohendada.

Käesoleva hindamise põhjal tunnistab komisjon

- järgmised ELHi osad vastavaks asjaomastele EMASI nõuetele, mistõttu saab need osad lugeda asjaomaste EMASI nõuetega samaväärseteks:
 - tippjuhtkonna kohustused ja osalemine,

⁽¹⁾ Üldise kriteeriumi 1963 kohaselt peab ettevõtja kindlaks tegema muud ettevõttega seotud olulised keskkonnanäide ning kaaluma mis tahes vajalike meetmete võtmist ja/või asjaomaste aspektide lisamist iga-aastaselt kliimat ja keskkonda käsitlevasse aruandesse ja/või nende jälgimist tegevuskava kaudu.

- keskkonnapoliitika kehtestamine,
 - pidevate edusammude tagamiseks püstitatud eesmärgid ja kehtestatud keskkonnakava,
 - organisatsiooni struktuur, koolituse pakkumine ja töötajate kaasamine;
 - nõuded dokumentidele,
 - toimimisoskuse, toimetamisohje,
 - valmisolek hädaolukorras ja hädaolukorras tegutsemine,
 - kontroll, siseaudit ja parandusmeetmed;
 - juhtkonnapoolne ülevaatus;
 - järgmised ELHi osad osaliselt kokkusobivaks asjaomaste EMASi nõuetega:
 - keskkonnanäitajate koostamine (esialgne analüüs),
 - õigusnormidele vastavuse tagamine,
 - teabevahetus (organisatsioonisisene ja -väline);
 - sertifitseerimisasutustele kehtestatud ELHi nõuded, mis käsitlevad akrediteerimist või litsentsimist, osaliselt kokkusobivaks asjaomaste EMASi nõuetega.
-